

עמוד 1 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סודי ביותר

הכנסת הארבע-עשרה
מושב שלישי

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 5
מישיבת ועדת משנה לענין חוק השב"כ
יום שני, ב' באלול התשנ"ח, (24 באוגוסט 1998) שעה 09:00

ע' לנדאו - היו"ר
ז"ב בגין
רן כהן
א' לובוצקי
ח' מירום
ד' מרידור
ג' עזרא

נכחו: חברי הוועדה:

ע' אילון
מ' מזוז
[REDACTED]
[REDACTED]
א' רוטר
[REDACTED]
ש' שטיין
א' שטרנברג
פרופ' מ' קרמניצר

- ראש השב"כ
- משנה ליועץ המשפטי לממשלה
- שב"כ
" -
" -
" -
- משרד ראה"מ
- משרד המשפטים

מוזמנים:

מזכיר הוועדה: ט' כהן

יועץ משפטי: צ' ענבר

קצרנית: א' זכאי

סדר-היום: חוק השב"כ.

פרופ' מ' קרמניצר:

החוק הזה הוא חשוב בשני מובנים: א. בזה שחיוני להסדיר בחוק את פעילותו של השב"כ; ב. חשוב שההסדרה הזאת תהיה ראויה. יש מצבים שבהם חוק שנועד להסדיר הוא כל כך לא מסדיר, הוא על הגבול וכשקוראים אותו אפשר לשאול האם עדיף חוק על פני אי חוק מפני שיש לו מראה חזק שמתחזה להסדיר ולהכפיף את שירות הבטחון הכללי לחוק. אבל אם בודקים את הוראות הכפיפות שלו לחוק היא מוגבלת מאוד, אם בכלל.

הניסיון גם בארץ וגם במדינות אחרות מראה שזה ענין חשוב משום שיש כאן כמה נטיות טבעיות. יש לגופים, כולל לגוף הזה במיוחד בגלל החשאיות שעושה את פעילותו, נטייה להרחיב את פעילותו לכיוונים שונים. יש ניסיון עולמי בזה שמשלוח משמעות בשירותי בטחון למטרות שבודאי שירות בטחון כללי לא נועד לתשיג. יש גם ניסיון עם זה שמי שאמור להיות המפקח - כלומר הממשלה - נוח לו הרבה פעמים לא לפקח. כל אחד מבין שהצירוף של גוף שפועל באופן סמוי מהעין הציבורית יחד עם נטיות טבעיות מחסוג הזה יכול להיות מסוכן. הפוטנציאל הזה הוכיח את עצמו כמתמשש גם אצלנו וגם במקומות אחרים. לכן הענין של ההסדרה תחוקית - למרות שבהסדרה חוקית לבד לא פותרים את כל הבעיות - הוא בעל חשיבות קריטית.

הדברים העיקריים הבעייתיים נוגעים להגדרת של ייעוד השירות ותפקידיו בסעיף 7 עם הדברים שברוכים בה בהקשר לסמכויות השירות שמפורטות בסעיף 8. ההגדרה משתמשת במונחים כלליים כמו: "שמירת בטחון המדינה, סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו מפני איומי טרור, ריגול, חשיפת סודות". יש פה בעיה בשימוש במושגים כלליים כאשר הדוגמאות מחקיקה טובה בעולם הן שמנסים להגדיר את המושגים האלה.

אפשר אולי להתווכח על השאלה אם רוצים להגדיר או לא רוצים להגדיר אבל לא כדאי להתווכח על ההרחבה העצומה שהסעיף הזה מקבל על-ידי המושג "ופעילות אחרת כיוצא באלה", דבר שלחלוטין לא מוגדר. אם לא די בזה באה הסיפא שמדברת על: "שמירה וקידום של אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים של המדינה, והכל כפי שתקבע הממשלה ובכפוף לכל דין". דבר שבעיני מעמיד בספק את הצדקת כל קיומו של החוק בכך שהוא מסמך את הממשלה להטיל על השירות תפקידים נוספים מעבר לתפקידים הקלסיים שלמענם נועד שירות בטחון כללי. הדבר הזה הוא לא סתם בגדר אמירה. אם בודקים את סעיף הסמכויות רואים שהסמכות לחקור חשדות בסעיף (3) מתייחסת גם לאותם תחומים שהממשלה מוסמכת לקבוע. גם בסעיף 9, בנושא של היפוש, אנחנו חוזרים "לשם מילוי תפקידי השירות" לסעיף 7(ב)(6), כלומר, אותן מטרות נוספות שהממשלה מוסמכת לקבוע.

אומר בצורה הכי בוטה: בזה השירות בעצם הדל להיות כפוף לחוק למרות ההשוואה שנעשית כאן, שזה באישור הממשלה או בכפוף לכל דין, אין כאן יותר כפיפות מחותית לחוק ואז המטרה העיקרית, הראשונה והחיונית של החוק הזה - שהיא הכפפת השירות לחוק - מסוכלת, כלומר החוק מסכל את עצמו. זו הוראה שאסור שתעבור בשום אופן. אם יש בדעתם של מציעי החוק תפקידים שהם רואים אותם לנגד עיניהם, שיאמרו מה הם התפקידים הנוספים להגדרה שמופיעה כאן. הפורמולה "אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים של המדינה" לפי קביעת הממשלה זה דבר שלא יכול לבוא בחשבון בניסיון להסדיר הכפפת של השירות לחוק. זה טוב שהשירות כפוף לשלטון האזרחי.

דן כהן:

האם המשמעות של מה שאנחנו אומר היא שתחת שתי ההגדרות, גם הראשונה של "פעילות אחרת כיוצא באלה" וגם השניה "שמירה וקידום אינטרסים" על-פי הממשלה, יכול להיכנס כל ענין?

עמ' 5 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ
24.8.98
סודי ביותר

פרופ' מ' קרמניצר:

כל ענין שהמשלה רואה אותו כאינטרס חיוני ממלכתי. ההגדרה של "אינטרס חיוני ממלכתי" היא הגדרה מאוד רחבה.

ד"ר מרידור:

זה בא אחרי המלים "כיוצא באלה". זה לא שייך בשום דרך לבטחון המדינה, זה דבר אחר.

פרופ' מ' קרמניצר:

[REDACTED]

היג"ר ע' לנדאב:

[REDACTED]

פרופ' מ' קרמניצר:

[REDACTED]

היג"ר ע' לנדאב:

[REDACTED]

פרופ' מ' קרמניצר:

[REDACTED]

ז"ב בגינז:

[REDACTED]

עמ' 7 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ
24.8.98
סודי ביותר

פרופ' מ' קרמניצר:

[REDACTED]

ע' אילון:

[REDACTED]

ד' מרידור:

[REDACTED]

היצי"ר ע' לנדאו:

[REDACTED]

ד' מרידור:

[REDACTED]

מ' מזנז:

יש לי הערה לסדר. בהתחלה קיימנו שתי ישיבות של הערות כלליות, אחר-כך התחלנו לדון בסעיפים. אני מכבד את ההערות והייתי רוצה להתייחס אליהן אבל אני תוהה עד כמה מועיל בשלב הזה שיהיו הערות המפוזרות על כל החוק. האם לא כדאי למקד אותן? אם אנחנו דנים בסעיף 7 בואו נדון בו בצורה שיסתית. מעירים הערות על סעיפים לפני שהצגנו אותם. לפני שהסברנו מה הכוונה, מה האילוצים ומה המשמעויות. ההערות צריכות לבוא אחרי שיודעים על מה שמדובר או לפחות אחרי שמציגים את הדברים. פה יש הערה לסעיף 10, פה לסעיף 19 ועד שנגיע אליהם אני לא יודע אם נזכור אותן או נשכח אותן. אנחנו חוזרים להערות פתיחה.

קי"ר ע' לנדאון:

אלה הערות פתיחת והן חשובות. קיימנו את הפגישות האלה ושמענו את ההערות של אנשים שאז יכלו להגיע. בתחילת הישיבה שוב ציינתי שנזמין אנשים נוספים. אני שמח שפרופ' קרמניצר יכול היה להגיע היום וגם חברי הכנסת שחגיעו. היום אנחנו חמישה ונדמה לי שזה בערך ההרכב שלנו בכל הפעמים. אנחנו משלמים מחיר מסוים בכך שהעבודה היא לא הכי מסודרת ושיטתית אבל כל החומר יהיה על השולחן, בכלל זה היום, הסליחה עם מי שסבורים שמבחינה דיסקטית צריך לעשות את זה אחרת, אולי אתה צודק, אבל זה כורה המציאות.

בבקשה, פרופ' קרמניצר.

פרופ' מ' קרמניצר:

בניסיון לעשות צדק רואים שהתופעה של שירות שחורג א. מהמנדט שלו; ב. מחוק, זו לא תופעה ישראלית בלבד ואני לא רוצה להיכנס לתיאור דברים של שתי התופעות האלה גם במדינות מתוקנות אחרות. אני מסמן את התופעה כנטייה טבעית שחוק צריך לנסות לבלום אותה. בהקשר הישראלי כפי שאני רואה זאת, ככל שהשירות ממלא תפקיד חיוני יותר כך הסכנה שהוא יראה לעצמו גם חריגה ממנדט וגם חריגה מחוק כאמצעים שמוכשרים על-ידי המסרה היא יותר גדולה. כמה שתיוונות יותר גדולה כך הנטייה לחכפף את עצמך לחוק היא יותר קטנה. מחוקק צריך להיות ער למגמות הטבעיות האלה.

הטעות הכי גדולה וחמורה שמחוקק יכול לעשות היא להתאים חוק לאישיות של ראש שירות ספציפי. אני לא אומר את החערות האלה ברמה אישית אלא לגמרי ברמה מוסרית ואני מנסה להסתכל על הגוף של שירות בטחון ולראות מה הם הדברים הלא סימפטניים הטבעיים ואיך לנסות לבלום אותם.

קי"ר ע' לנדאון:

[Redacted]

פרופ' מ' קרמניצר:

נכון.

ד' מרידור:

[Redacted]

פרופ' מ' קרמניצר:

[Redacted]

עמ' 16 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השבי"כ
24.8.98
סודי ביותר

ד' מרידור:

[REDACTED]

הינ"ר ע' לנדאנו:

[REDACTED]

ד' מרידור:

[REDACTED]

פרופ' מ' קרמניצר:

[REDACTED]

ד' מרידור:

[REDACTED]

פרופ' מ' קרמניצר:

[REDACTED]

הינ"ר ע' לנדאנו:

[REDACTED]

פרופ' מ' קרמניצר:

[REDACTED]

הינ"ר ע' לנדאנו:

תודה לפרופ' קרמניצר.

אנחנו עוברים לסעיף 7. חבר-הכנסת בגין, בבקשה.

מ' מזוז:

הייתי מציע שקודם נציג את סעיף 7, אולי זה ייתר חלק מההערות.

ועדת משנה לחוק השב"כ סודי ביותר עמ' 17 מתוך 36 עמודים
24.8.98 עותק מתוך 5 עותקים

היו"ר ע' לנדאו:

בסדר. אני קורא אותו. (קורא את סעיף 7 במלואו).

הערת אגב. בסעיף קטן (ב) (2) "אבטחת אנשים", יש ועדה בראשות אדמוני ונדמה לי שמשם עולה הצעה שיהיה רשום "אנשים" במקום "אנשים". נצטרך להזמין את ראשי הוועדה לדיון בוועדה.

מ' מזוז:

כפי שעלה פה מהערות שונות המינוחים בסעיף 7 הם מעורפלים או מינוח שטוים.

היו"ר ע' לנדאו:

אפילו מינוחים ברורים שמרוקנים את הסעיף הזה מתוכן.

ז"ב בנין:

ומרחיבים הרחבה לא ראוייה.

מ' מזוז:

אני מתייחס בעיקר לסעיף 7(א). סעיף 7(ב) הוא פירוט וקונקרטיזציה של סעיף 7(א) שמדבר על הייעוד הכללי של השירות. בניסוח של ייעוד שירות אפשר ללכת בשתי שיטות - רואים את זה בחקיקה של מדינות שונות - אפשר לכתוב בצורה מפורטת ייעודים של השירות, אפשר לעשות זאת בצורה יותר מצומצמת כפי שאנחנו עשינו. ההגדרות במדינות אחרות חלקן דומות, ברובן יותר רחבות ממה שיש כאן.

היו"ר ע' לנדאו:

כשאתה אומר "רחבות", זאת אומרת שאפשר לעשות עוד דברים שהחוק לא מפרט.

מ' מזוז:

למיטב הבנתי אין שום תפקיד או ייעוד שיש כאן לשירות שאיננו נמצא בשירותים דומים ברוב המדינות האחרות, לעומת זאת יש תפקידים שבמפורש ניתנו באופן ישיר לשירותים במדינות אחרות שאפשר לתת אותם כאן לשירות אבל לא אוטומטית. לדוגמה, באנגליה, מעבר לתפקיד הקלסי של בטחון לאומי והגנה מפני פעולות ריגול, טרור, חבלה, פעולות נגד הדמוקרטיה - אלה הדברים שכלולים כאן - יש להם תפקיד של הגנה על יציבותה של הכלכלה הלאומית. כתוב שם: TO SAFEGUARD THE ECONOMIC WELL-BEING OF THE UNITED KINGDOM, במפורש תפקיד בתחום הכלכלי. יש להם תפקיד מפורש לסייע בפעולות של המשטרה ורשויות אכיפת החוק במניעה של פשעים חמורים, תפקיד משטרי מובהק שאין לשירות אצלנו. יש להם באנגליה אפשרות לתת בצו ספציפי סמכויות שמתחום הסמכויות של MIA ורשות האזנות. הדברים האלה כתובים במפורש.

בארצות-הברית יש להם סמכויות יותר רחבות. גם שם יש סמכות להסיל משימות מיוחדות קונקרטיות בדומה לפסקה (6) שיש לנו כאן אבל עם פחות SAFEGUARD. אתיחס לזה בצורה יותר קונקרטית בהמשך.

אפילו במדינה כמו קנדה, שחוץ מכלבי ים ובדלנות של האסקימוסים הסכנות הלאומיות שלה לא גדולות יש להם סמכויות למאבק נגד ריגול, חבלה, התרנות מדינית. השפעה של גורמים זרים על המבנה המדיני של קנדה, פעילויות אלימות נגד אנשים או רכוש, כל פעולה שמיועדת לפגוע בפעילות החוקית של המוסדות הלאומיים, ניהול חקירות, איסוף מידע בנוגע לזרים.

עמ' 18 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ סודי ביותר
24.8.98

גם בגרמניה ההגדרות מאוד רחבות.

אנחנו הלכנו לענין הזה מתוך גישה שאומרת שברגע שיש גרעין קשה של פעילות של שירות שקיים בכל ההגדרות בשירותים החשאיים של כל המדינות, יש פריפריה ששירותים חשאיים ברוב המדינות מוסמכים להפעיל אותה. אנחנו הלכנו לשיטה שבה הפריפריה היא לא סמכות אוטומטית ישירה של השירות. הדוברים פה ראו את זה כהרחבה לא נאותה, אנחנו ראינו את זה אחרת: על פעילויות שהן מעבר לגרעין הקשה של תפקיד השירותים החשאיים, השירות לא יכול לפעול באופן אוטומטי על דעת עצמו, אם ניקח את פיסקה (6) בסעיף (ב) שמרכזת את מירב הביקורת, פעילות אחרת שהייתה החלטה של הממשלה, הרי השירות לא יכול לפעול על דעת עצמו, גם לא ראש השירות. זה דורש החלטה של הממשלה, אישור ועדה של הכנסת, זה הבאלאנס. כלומר, גם אם ממשלה נסחפת אחרי שירות יש צורך באישור ועדה של הכנסת ואז יש SAFEGUARD מוסדי.

יש גם הגדרות מצמצמות במובן המהותי כי זה חייב להיות אינטרס ממלכתי, חיוני של המדינה. הממשלה והכנסת לא יכולות להטיל על השירות סתם תפקידים שנראים להן אלא הם חייבים לענות על מבחן מהותי משולש. זה חייב להיות אינטרס ממלכתי, חיוני, ושל המדינה ולא של שום גורם אחר שמעוניינים ביקרו, לא אינטרס פרטי ולא אינטרס מפלגתי.

היו"ר ע' לנדאו:

לפי סעיף קטן (ב)(6), כל הרחבה של פעילות השירות לאינטרסים חיוניים צריכה לקבל את אישור הוועדה של הכנסת?

מ' מזוז:

כן. כתוב "פעילות בתחום אחר", כלומר זו לא החלטה אד-הוק של פעולה קונקרטית. נניח שרוצים ששירות הבטחון בישראל יעסוק בפעילויות בתחום הכלכלי, זה דבר שמקובל ברוב שירותי הבטחון. בעיקר במערב, וקיבל דגש מיוחד בתום המלחמה הקרה. פתאום הסיכון העיקרי של המדינות הדמוקרטיות הפך להיות ריגול תעשייתי בפעילויות הכלכליות והחשיבות של האיתנות הכלכלית של המדינה קיבלה ביטוי דרמטי כשהאימפריה הרוסית קרסה לא על מחסור באמצעים צבאיים ונשק אלא בגלל כלכלה רעועה. זו פעילות שהיא כמעט מובנת מאליה בכל השירותים החשאיים במערב וברובם זה גם כתוב במפורש. באנגליה ובארצות-הברית זה כתוב במפורש, אצלנו זה לא כתוב, אין תפקיד ספציפי של השב"כ להילחם בריגול תעשייתי, בפעילויות נגד הכלכלה במדינה. אם בעוד עשר שנים יגיעו ימים יותר טובים ויוקל העומס מהפעילות נגד טרור ופעולות מהסוג הזה, וממשלת ישראל תחליט שחשוב שהשב"כ יקים אגף או מחלקה לפעילות בתחום הכלכלי, זו לא יכולה להיות החלטה של ראש השירות, גם לא החלטה של ראש הממשלה. קודם כל צריכה לבוא הצעת החלטה לפני הממשלה להטיל על השב"כ לעסוק בתחום הזה, ההחלטה תצטרך לבוא לפני ועדת השירות של הכנסת, וכששני הגופים האלה בודקים את החצעה הם יצטרכו לשאול את עצמם האם זה אינטרס ממלכתי חיוני של המדינה.

היו"ר ע' לנדאו:

מדוע שהמסורה לא תעשה את זה?

מ' מזוז:

ברוב המדינות בעולם זה תחום של ריגול.

עמ' 19 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ
24.8.98
סודי ביותר

ע' אילון:

זאת תהיה דילמה שהמשלה שיושב בה יועץ משפטי לממשלה, ושוועדת הכנסת - בהנחה שיש בה גם חברי אופוזיציה וגם חברי קואליציה - צריכה לדון בה. אם היא תחליט שזה תפקיד של המשטרה, השירות לא יעסוק בזה. השאלה היא לא התוצאה של ההחלטה אלא מה המנגנון שבו מתקבלת ההחלטה, האם הוא ראוי.

ז"ב בגין:

השאלה מבחינתי היא התוצאה ולא דווקא המנגנון.

מ' מזוז:

התחום הכלכלי הוא בדרך כלל של השירותים כי הוא מאבק של ריגול תעשייתי. יש ריגול קלטי בתחום הבטחוני, יש ריגול תעשייתי שהופך יותר בעל חשיבות ובעל משקל ותפקידו של כל שירות חשאי להיאבק בריגול נגדי.

יש תחום אחר שמחדד את השאלה שהעלית. בתום המלחמה הקרה, בעקבות התפתחויות פנימיות באנגליה ב-1996, החליטו לחסיל על ה-MI5, המקביל לשב"כ, תפקיד בתחום פשעים חמורים, שהוא תחום משטרה מובהק. הגיעו למסקנה שלשירות הבטחון יש אמצעים ויכולות באיכות גבוהה שכדאי לנצל אותם מבחינת האינטרס הציבורי למאבק בעבירות חמורות כגון: פעילויות של פשע מאורגן, הברחות סמים בינלאומיות, פעילויות שבהגדרה הפורמלית שלהן הן פגיעה והן בתחום המשטרה אבל לשירות הבטחון יש כלים יותר אפקטיביים להיאבק בהן.

אנחנו חושבים שלא נכון להגיד מראש שזה תפקיד של שב"כ, בין אם זה מאבק בפשעים חמורים ובין אם זה בתחום הכלכלי ויש עוד דוגמאות. חשבנו שזה לא התפקיד הגרעיני של שירות בטחון ולכן לא כדאי להעניק אותו כבר עכשיו בחוק לשב"כ במדינת ישראל. יחד עם זה אנחנו רוצים ליצור מנגנון מחמיר בחוק עצמו לאפשרות לעשות זאת, להבדיל ממדינות שמראש כבר החליטו לתת את התחום הזה לשירותים. מה שנראה במבט ראשון כהרחבה לא נאותה בא דווקא מתוך תפישה מצמצמת כשלא רצינו לתת רשימה ארוכה של הדברים. הדברים ברשימה שלנו שמדברים במפורש על "שמירה על בטחון המדינה, סדרי המשטר... מפני איזמי טרור, ריגול, חשיפת סודות" הם הגרעין הכי בסיסי וזו ההגדרה הכי מצמצמת שיכולה להיות לתפקיד של שירותי בטחון.

"פעילות אחרת כיוצא באלה" זו לא ממש הרחבה. ברוב החוקים במדינות אחרות מתייחסים במפורש גם לתחום של חתרנות מדינית, בפועל השב"כ עוסק גם בתחום הזה והתלבטנו האם לכתוב את זה או לא לכתוב את זה.

היו"ר ע' לנדאנו:

למה לא כתבתם את זה?

מ' מזוז:

כי במדינות אחרות היו ויכוחים אין סוף איך מגדירים חתרנות מדינית, גם באנגליה, בקנדה כתבו על זה דו"חות שלמים. החשש הוא שההגדרה תגלוש לתחום הפוליטי. לכן כשאומרים "פעילות אחרת כיוצא באלה" אתה צריך להיות צמוד ולשאול: מה זה "כיוצא באלה"? זה טרור וריגול, אז ממילא כשאתה עוסק בחתרנות מדינית היא צריכה להיות מהסוג שיוצר אינס כמו טרור וריגול, כלומר, קונוסציה בטחונית מובהקת מצמצמת. יצא פה פרדוקס שדווקא הנסייה שלנו להגדיר הגדרות מצמצמות של התפקידים של שירות הבטחון יצרה תחושה שאנחנו מנסים להרחיב.

ועדת משנה לחוק השב"כ
24.8.98

סודי ביותר

עמ' 20 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

כפי שאמרת, המונה "כיוצא באלה" מצמיד את "פעילות אחרת" למונחים של "בטחון המדינה... טרור, ריגול" לכן אין פה הרחבה כלשהי. טרור וריגול חן הגדרות נקודתיות, בחוקים במדינות אחרות מפרטים: פעילויות אלימות נגד מוסדות המדינה. זה לא בדיוק טרור ולא בדיוק ריגול. קודם קראתי על כך שיש חוקים שמדברים במפורש על סבוסז'. כשאתה מתחיל להאריך את הרשימה אתה לא יודע איפה אתה נעצר וככל שהרשימה ארוכה אף פעם היא לא ממצה. תשבנו שמצד אחד חשוב להגיד את הדברים המובנים מאליהם וברורים שלא יכולה להיות לגביהם מחלוקת, מצד אחר צריך לתת מבחן כלשהו שיעמוד לביקורת של המשלה, של הכנסת וגם של בתי-המשפט ובכך יש מסגרת ברורה.

גי עזרא:

איפה נכנסת זריקת אבנים?

מ' מזוז:

כפי שאני מבין השב"כ לא נלחם בזריקות אבנים אבל מפעיל סמכויות לאחר מכן באיסוף מידע, בחקירות, בפעילות של סיכול. הפעילות שעושה שב"כ נגד זורקי אבנים, בקבוקי תבערה או פעילות טרור אחרת באה אחר-כך לביטוי בדברים קונקרטיים, בין אם זה סיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית. סעיף (ב) (1) אומר: "סיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בבטחון המדינה".

היו"ר ע' לנדאו:

חבר-הכנסת גדעון עזרא, זה נושא קצת שונה.

מ' מזוז:

אחר-כך נפרט באופן קונקרטי על כל פיסקה.

עוד הערה אחת חשובה להיבט הזה. סעיף 7(א) עורר במהלך הדיונים שאלה קשה של תיחום הסמכויות בין שב"כ לבין גופי בטחון אחרים. השירות מופקד על בטחון המדינה אבל ברור שיש עוד גופים שמופקדים על שמירת בטחון המדינה בראש ובראשונה צה"ל, למשטרה יש תפקיד בבטחון פנים, למוסד ולכל מיני גופים בטחוניים אחרים. ניסינו למצוא דרך לכך אבל אין שום דרך מעשית להגדיר במסגרת חוק כזה את התפקידים של המוסד אגב התפקידים של השב"כ כדי להבהיר מה עושה המוסד, מה עושה השב"כ, מה עושה המשטרה וגופי בטחון אחרים. הגענו למסקנה שהדרך היחידה להתמודד עם הבעיה הזאת היא באמצעות ביטוי של המציאות הנוכחית.

לדוגמה, הנושא של אבטחת אנשים. הנושא הזה היה מוסדר הרבה שנים בהחלטת ממשלה שקובעת חלוקת אחריות בין השב"כ לבין המשטרה על איזה אישים תהיה אבטחה. אחרי דו"ח ועדת שמגר על רצח ראש הממשלה הנושא נבחן מחדש, הדיונים עוד לא נגמרו והיום יש עוד ועדה שאמורה לבחון אותו כי השב"כ הוא לא הגורם היחיד שעוסק באבטחה כזאת. זה נכון כמעט לגבי כל אחד מהתפקידים של השב"כ, התפקיד של השב"כ הוא לא בלעדי וייתודי בתחום הזה, יש עוד גורמים, לפעמים זו המשטרה, לפעמים זה צה"ל, לפעמים אלה כל הגופים ולפעמים רק חלק מהם. הדרך להתמודד עם זה היא שכאשר השב"כ צריך להפעיל את הסמכות לגבי סעיף (2) "אבטחת אנשים" או בנושאים של סיווג בטחון, זה כפוף להחלטות ממשלה שיגידו: את התפקיד שלכם של אבטחת אישים תפעילו לגבי אישים כאלה או אחרים, ו/או לגבי סיווג בטחון - זה התפקיד שלכם, וזה התפקיד של גורמים אחרים. לכן כתבנו "וחכל כפי שתקבע הממשלה" כהוראה כללית בסעיף (א), וגם בפסקאות מסוימות בסעיף (ב). זה בא להפחית ולצמצם ולא להרחיב מעבר למה שכתוב.

רן כהן:

אתם מרהיבים. בתחילת המשפט נתתם הגדרה חכמה ואמרתם: "השירות מופקד על שמירת בטחון המדינה... מפני...". וכו', אמרתם מפני מה. בעובדה שהשירות מופקד על בטחון המדינה אין זה אומר שיש לו בלעדיות על בטחון המדינה אלא במסגרת בטחון המדינה זה מפני טרור, ריגול וכן הלאה.

ע' אילון:

אפילו בתחומים האלה הוא לא בלעדי.

רן כהן:

לא רק שראש השירות צודק שזה לא נותן לו בלעדיות על הענין, כשזה בא אחר-כך זה כן מרחיב.

מ' מזוז:

המשפט הראשון מורכב מהערכים המוגנים שהם בטחון המדינה וסדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו, זה התפקיד הקלטי של כל שירות בטחון. ההמשך הם איומים על הערכים האלה והם: "איומי טרור, ריגול, חשיפת סודות ופעילות אחרת כיוצא בזה... הכל כפי שתקבע הממשלה" לא בא להרחיב מעבר לתפקידים או ליעודים של השירות, ההרחבה נמצאת רק בפיסקה (ב)(6) שאומרת: "פעילות בתחום אחר" ואלה הדיוגמאות של כשנאמר: "אבטחת אנשים" או "סיווג בטחוני... כפי שקבעה הממשלה", אלו נמצאים בתחום של סיווג בטחון ולא מעבר לזה.

היו"ר ע' לנדאו:

אני מציע שלא נכנס עכשיו לפרטים.

מ' מזוז:

עוד הערה. "בכפוף לכל דין" בא לומר שני דברים. 1. קודם פרופ' קרמניצר דיבר על הנושא של איסוף מידע, זה תפקיד של השירות אבל הדרכים לאיסוף מידע וההגבלות עליהן מוסדרים בחוקים ספציפיים מפורטים. אחד הוא חוק הגנת הפרטיות שקובע כללים מפורטים של הגבלות על הגנת הפרטיות ומתייחס במפורש גם לשירות הבטחון הכללי. כלומר, חוק הגנת הפרטיות חל על שירות הבטחון הכללי, קובע הגבלות וגם נותן לו סמכויות מיוחדות. אותו הדבר החוק השני שהוא חוק האזנת סתר שעוסק גם בהאזנות משטרתיות. יש פרק מיוחד שעוסק בהאזנות סתר בטחוניות. כלומר, הכפיפות לחוק באה לומר שזה שמטילים על השירות תפקיד של איסוף מידע לא אומר שהוא יכול לעשות מה שהוא רוצה אלא כל תפקיד שיש לו כפוף לחקיקה שמסדירה אותם נושאים.

2. "בכפוף לכל דין" קשור גם לתיחום סמכויות. הזכרנו קודם את בטחון המדינה וכו', יש סמכויות ספציפיות גם לצה"ל בחוק יסוד: הצבא וגם בחש"צ שעוסקות בתחומים האלה, לגבי המשטרה יש תפקידים שמפורטים בפקודת המשטרה. תיום עוסקים בהכנת חוק משטרה חדש שאני מניח שבו זה יוגדר בצורה יותר קונקרטית.

העובדה שהשירות מופקד פה על תפקיד או מטרה מסוימים או על ייעוד מסוים לא נותנת לו בלעדיות אלא זה כפוף לחוקים אחרים שבהם אפשר לתת סמכויות - בחלקם כבר יש תיום סמכויות - גם לגופים אחרים שעוסקים באותו נושא.

עמ' 22 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ סודי ביותר
24.8.98

הינ"ר ע' לנדאו:

תודה רבה.

ע' אילון:

החוק שהוגש לפני תקופה ארוכה מאוד, לפחות לממשלה, היה שונה ולא היה בו סעיף 7(ב)(6). הוא נוסף על רקע הערות שקיבלנו מהרבה אנשים ביניהם גם פרופ' קרמניצר. על רקע ההערה שהחוק מרחיב את סמכויות הממשלה להטיל על השירות מסלות נוספות אפילו שהן מוגדרות כממלכתיות והיוניות, ואפילו שבממשלה יושב היועץ המשפטי לממשלה שאמור להיות ערב לכך שהממשלה לא תחרוג ממה שנראה כסמכותה, הסעיף הזה הוסף בהתאם לבקשתנו על-מנת להבטיח שבאמת תהיה בקרה של המחוקק על הממשלה - זו ועדת המשנה של ועדת חוץ ובטחון גם מתוך הבנה שיש בה מידה רבה של ממלכתיות. העובדה שבועדה הזאת יש גם נציגי אופוזיציה נותנת מימד ממלכתי להחלטותיה, חממשה לא יכולה להפוך את השירות לגוף פוליטי או להגן על אינטרסים פוליטיים שאינם ממלכתיים. זו תוספת שיש לה פחות מ-12 חודש להוותי וחשוב לזכור זאת.

מ' מזוז:

הסעיף במקורו היה קיים.

ע' אילון:

אני מדבר על התוספות.

הינ"ר ע' לנדאו:

חבר-הכנסת בגין, בבקשה.

ז"ב בגין:

אני מודה לעורך דין מזוז שהציג את הדברים אבל ההצגה הזאת לא מפיגה את חששותי. אני חושב שהראשונים לבקש את הורחבתה של ההרחבה הזאת, או אמצום ההגדרה של ייעוד שב"כ, היה צריך להיות השירות עצמו. אמר מר מזוז שאולי בעוד עשרים שנה כשיהיה מצב אחר אולי יזדקקו לחקיקה אחרת. אני לא חושב שהייתי מזדקק לחקיקה אחרת גם לא בעוד עשרים שנה וגם לא לפי קנדה.

אני רוצה להביא כדוגמה את פקודת המשטרה לגבי המונח "פעילות אחרת כיוצא באלה". המשטרה עוסקת בעניינים די סבוכים. כתוב בפקודת המשטרה: "משטרת ישראל תעסוק במניעת עבירות ובגילויין, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדין, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובבטחון הנפש והרכוש". יכול להיות שבזמנו טעה המחוקק אבל הוא לא כתב: ועניינים אחרים וכיוצא בזה. אתם אולי יודעים יותר טוב ממני אבל אני לא יודע האם המשטרה נתקלת בתחום הזה. האם ההגדרה הזאת מתמצתת את פעילותה, או האם זרוש לה משהו אחר שייכנס תחת הסעיף "וכיוצא בזה". יכול להיות שלא כל משל דומה לנמשל אבל יש בזה בכל זאת דמיון כלשהו.

הסעיף כשלעצמו לא מנוסח לגמרי באופן נקי אבל אלך לעיקר. מאחר שיש לנו "כיוצא באלה", ברור שאם כתוב: "יוכן מופקד השירות על שמירה וקידום של אינטרסים ממלכתיים היוניים אחרים..." זה לא ב"כיוצא באלה". עורך דין מזוז נתן דוגמה ממדינות אחרות ואמר שהעניינים הכלכליים הם חלק מפעילות השירות. אני ממש מטרב ללמוד מניסיון של מדינות אחרות כי יש בזה חומרה רבה. מכיוון שעורך דין מזוז דיבר על מלחמה בריגול התעשייתי וזו נראית לרגע משימה ממלכתית חשובה, אני מבקש להפנות את תשומת הלב שלא רק כך כתוב בחוק. בהצעה כפי שהיא מובאת בפנינו כתוב:

ועדת משנה לחוק השב"כ
24.8.98

סודי ביותר

עמ' 23 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

"מופקד השירות על שמירה וקידום של אינטרסים ממלכתיים". אני לא יכול לומר באופן נקי שהגנה מפני ריגול תעשייתי נכנסת תחת המונח של "קידום של אינטרסים ממלכתיים", יש הבדל כי קידום הוא ענין אקטיבי.

[REDACTED]

היו"ר ע' לנדאו:

אתה חושב שהדוגמה שהבאת היא מעשית?

ז"ב בגין:

אני לא רוצה להרחיב את הדיבור אבל לא צערי היא לא בלתי מעשית בהקשר של קידום. אני לא רוצה להביא דוגמאות ממה שעושים במדינות אחרות אבל יכולתי להביא דוגמאות כאלה, הרי אנחנו רוצים להסתכל קדימה. תפקידנו כמחוקקים להסתכל קדימה ולמנוע מצב שבו החוק יתיר שימוש לא ראוי. מדובר בשירות השאי שעושה אמנם דברים "בכפוף לכל דין" אבל אלה דברים שלך ולי אסור לעשות. הייתי מנסה לצמצם ככל האפשר פעילות שקשורה בחדירה לפרטיות "בכפוף לכל דין", שקשורה להאזנת סתר "בכפוף לכל דין", פעילות פולשנית וחודרנית ולאפשר זאת רק לנושאים שהם באמת חיוניים. אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים שהם לא שמיחת הבטחון ולא שמירה על המשטר הדמוקרטי מוכרחים להיות משקיים, כלכליים, אולי חברתיים.

היו"ר ע' לנדאו:

לעתים מדינה צריכה להילחם בפשע המאורגן.

ז"ב בגין:

זה לא שב"כ.

רו כהן:

זו המשטרה.

היו"ר ע' לנדאו:

אני מסכים אבל לעתים משטרה חדורה מכל הכיוונים ואין לך ברירה אלא לגשת לגוף אחר.

ז"ב בגין:

לא היתה לי סענה דומה - יכול להיות שהייתי מסייג - לו היו מחליטים שיעסקו גם בפשעים חמורים, כפי שאמר עורך דין מזוז. פשע חמור מבהינה זו הוא איום על הסדר הציבורי, איום על הבטחון, איום על חיייהם של אנשים, "מאפיה" שעלולה לרצוח אבל זה לא ממין הענין הזה. אם גמרת ואתה לא מטפל בבטחון המדינה ולא במשטר הדמוקרטי אלא אתה מטפל באינטרסים ממלכתיים חיוניים אין תחום אחר אלא משק, כלכלה וחברה, זה מה שנשאר. אפשר לתת דוגמה כי היו דברים מעולם, שביטח בחברת החשמל במשך שבועיים. זה חיוני למדינה שהיא תיפסק? חיוני. זה לא בלתי טביח

עמ' 24 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ סודי ביותר
24.8.98

שהרוב בוועדת השירותים שלנו יאשר ציתות מטעם שירות המדינה ליושב-ראש ועד עובדי חברת החשמל כשהוא מדבר עם סגנו והם מתכננים את המהלך הבא. מה שאני אומר זה לגמרי מופרך? לא, כי באנגליה זה היה, צותתו לאנשי האיגודים המקצועיים. אני רואה שראש השב"כ מחייך, אני הייתי מנסה להימלט ככל האפשר מהתפקיד הזה.

ע' אילון:

אין לי שום בעיה, להיפך, בשמחה אמלט ממנו. אני מחייך בגלל סיבה אחרת. ברור לגמרי שזה לשיקול דעתם של חברי הכנסת. הרי אני לא מעלה על דעתי שאקח את הסמכות הזאת לעצמי.

רן כהן:

איפה זה יבוא?

ע' אילון:

זה יבוא לפני הוועדה הזאת. אני מחייך למשמע החשש שחברי הכנסת שיושבים בוועדה וחברי הממשלה באמת יכפו דבר כזה על השירות.

ז"ב בגין:

למה?

ע' אילון:

אנחנו חשבנו שנכון לתת בידי הרשות המבצעת, בבקרה של הרשות המחוקקת, סמכויות כלשהן. תקראו בעיון את סעיף 7(ב) (6), הוא מגביל את 7(א) לאותם מקרים שבהם זה "אינטרסים חיוניים" וכו'.

מ' מני:

לענין של האזנת סתר. הדוגמה הזאת לא ישימה כאן. נכון שבאנגליה בשירות ה-MI5 עשו שימוש בהאזנות בשביתת כורי הפחם. אצלנו זה לא אפשרי מהסיבה הבאה: האזנת סתר מוסדרת בחוק האזנת סתר. אם אותם שובתים מבצעים עבירות פליליות, לא צריך את הממשלה ולא את השב"כ ולא את הכנסת, המשטרה הולכת לשופט שלום ומקבלת צו האזנה. אם אין שם פעילות בלתי חוקית, אי-אפשר לא דרך הממשלה ולא דרך הכנסת לאכוף את חוק האזנת סתר שלא מאפשר לבצע האזנות סתר אלא בעילות שיש שם.

ז"ב בגין:

ע' אילון:

היא לא מופרכת. השאלה היא האם קטיגורית ובאופן חד-משמעי אנחנו רוצים למנוע ממדינת ישראל את האפשרות לעשות דבר כזה. אני מזכיר שזה קיים בכל מדינה מערבית אחרת.

עמ' 25 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ סודי ביותר
24.8.98

ז"ב בגין:

ראש השירות, הרי אמרת שהיית שמח להימלט מזה. עכשיו אתה מסביר לי כנראה
כאזרח, לא כראש שירות. זאת אומרת, אחרי שתשתחרר מתפקידך היית מצפה שראש השירות
הבא לא ימנע זאת מעצמו. זו לא נראית לי גישה נכונה.

רן כהן:

ע' אילון:

ז"ב בגין:

תפקידנו להגן על אזרחים וגם על אורחים גם מפני החלטות שיש להן גיבוי של
רוב, אחרת לא היינו נזקקים למחוקק. יכולנו להניח שהרוב בכנסת תמיד ינהג כהלכה
אבל אנתנו לא מניחים הנחה כזאת, החזקה היא שבעניינים אלה תהיה ממשלה שבאמצעות
הרוב שהיא תדאג שיחיה לה בוועדת השירות היא תעשה דברים שאני לא רוצה שיעשו.
זה לא יהיה מלכתחילה, זה לא יהיה מתוכנן אבל כשיש פתח ירצו להיכנס בו. אני
דווקא רוצה להגן על השירות ואני רוצה שהשירות יעסוק בעניינים החיוניים
האמיתיים. לכן אני חושש מהסעיף הזה. בעיסוק בקידום אינטרסים ממלכתיים חיוניים
אחרים לא הייתי רואה בהפנייתו לוועדת המשנה בריח רציני. הרי כל הפעילות היא
חשאית, נניח שרן כהן, שהוא איש האיגודים המקצועיים, ישב בוועדת השירותים והוא
ירצה לאסור טיפול בשוברים, הוא לא יכול לומר את זאת.

היו"ר ע' לנדאו:

אדרבה, הוא דווקא זה שירצה לקבל את האינפורמציה ממה שקורה שם.

ז"ב בגין:

היות שהפעילות חשאית, האופוזיציה הזאת גם מנועה מלספל בזאת ולהעיר את
תשומת הלב. תהיה הצבעה ויהיו 4 נגד 2. מה אני עושה עם זה?

היו"ר ע' לנדאו:

ואם זה ברוב של שני שלישי?

ז"ב בגין:

מה אני עושה עם זה? אני חושב שלא ראוי לפגוע בפרטיותם של אנשים. ולא
ראוי לפגוע בזכויות היסוד שלהם למען אינטרסים כלכליים, זה חמור ביותר.

אני לא חושב שהמדינה צריכה לעסוק בזה, להיפך, היא מנועה מלעסוק בזאת.

לו אני תותיך, ראש השב"כ, ממש הייתי מתנגד לחלוטין לכך שממשלה כלשהי או
רוב בכנסת יעשו שימוש בשירותים לצרכים אלה. מה היא הכוונה למעשה? הכוונה היא
ליעילות, אומרים: שירות יש לי? יש לי? אנשים יש לי? יש לי? משכורת הם
מקבלים? מקבלים? שיטות יש לי ולעבוד הם יודעים? אז למה לא להפעיל אותם גם

[REDACTED]
בסדר, אז כולם עושים את זה. אני רואה בזה פגיעה בייעוד שב"כ העיקרי, אני רואה בזה פגיעה בניקיון של ייעוד שב"כ העיקרי, ואני לא רוצה להניח מלכודות מפתות לפתחם של אלה שממונים על השב"כ.

היו"ר ע' לנדאו:

יש כאן שתי סוגיות. פעם אחת אתה רוצה לשמור על ניקיונו של השב"כ, או על ייעודו של השב"כ; פעם שניה - אם הבנתי נכון - אתה מבקש לגונן על זכויות אדם שבא להנה לבקר. זה לא אותו הדבר.

ז"ב בגין:

זה מתכנס במקום אחד. אם הממשלה באמצעות השב"כ פוגעת בזכויות הפרט, זה מתחבר לניקיון של השירות כי השירות שפועל בדרכים שבהן פועלים שירותים חשאיים צריך להגביל את השימוש הזה שלעתים הוא אלים. גם אם לא מדובר בכוח פיזי נגד אדם, משתמשים באמצעים שבדרך כלל נחשבים ללא ראויים אבל המקרות צריכות להיות ראויות. לכן חלקתי על ראש שב"כ כשאמר: לי חשוב המנגנון ולא חשובה התוצאה. אני חושב שהתוצאה היא חשובה, המנגנון לא יועיל.

היו"ר ע' לנדאו:

[REDACTED]

ז"ב בגין:

[REDACTED]

היו"ר ע' לנדאו:

[REDACTED]

ע' אילון:

[REDACTED]

ז"ב בגין:

[REDACTED]

עמ' 27 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ
24.8.98
סודי ביותר

היו"ר ע' לנדאו:

[Redacted]

ז"ב בגין:

[Redacted]

[Redacted]

ע' אילון:

[Redacted]

ז"ב בגין:

מהדיון המצומצם הזה אנחנו רואים כמה פחים יוקשים יש בדרך. אני מציע לא לפתוח בכלל את הפתח הזה כי הוא יביא אותנו לפחים נוספים.

היו"ר ע' לנדאו:

לא הבנתי. האם אתה אומר שאלה נושאים שכמדינה אנחנו צריכים להישאר אדישים כלפיהם?

ז"ב בגין:

לא, כמדינה אנחנו לא צריכים להיות אדישים אבל התעשייה תעסוק בזה, אם יש לה אינטרס כלכלי - שתעסוק בזה.

היו"ר ע' לנדאו:

ניקח דוגמה שלכאורה היא כלכלית נטו. ב-1982 היתה סכנה לקריסת המערכת הבנקאית. אז הלכו להסדר המניות וכן הלאה. הנימוק המכריע מצד הממשלה היה שאף שמדובר בענף בתחום המשקי שעוסק ברווחים פרטיים של כל מיני גופים, קריסה של המערכת הזאת כמערכת פירושה נזק בלתי רגיל למדינת ישראל, זו קריסה של מערכות היחסים שלנו בתחומי מי שמפקידים כאן כספים מול מדינות אחרות. לכאורה זו בעיה כלכלית נטו אבל זה נזק שמדינת ישראל לא יכולה היתה להרשות לעצמה כי המשמעות שלו היתה אסטרטגית מפליגה. אם אני לוקח את הדברים כפי שאתה אומר, זה לא נושא בטחוני, זה נושא שהוא פח יקוש שפעם כן נתעסק בו. פעם לא נתעסק בו, פעם נעזר לבנק לאומי, פעם נעזר למישהו אחר. בוא לא נעסוק בזה בכלל ומה שיקרה יקרה? גם אם יש שם פח יקוש, כלשונך, מישהו כן צריך לקבל החלטה, אם לא השב"כ אז מישהו אחר.

עמ' 28 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ
24.8.98
סודי ביותר

ז"ב בגין:

הדוגמה היא לא טובה. אני לא מדבר על אדישות בנושאים, אפילו חשובים, אני מדבר על השאלה האם בנושאים שהם כלכליים ראוי להפעיל שיטות כאלה? אני לא השקעתי כסף בבורסה, לקחו ממני כסף כדי לפצות את אלה שחפסידו בבורסה, זה לא סימפטי ויכולתי לשאול האם זה פוגע בי כחלכה או לא, אבל אין דומה הדבר לחדירה ולפגיעה בזכות הפרט על-ידי שיטות שאיות למען אינטרס כלכלי.

ע' אילון:

ז"ב בגין:

תשובתי היא: לא.

צ' ענבר:

מה עם זיוף מטבע בקנה מידה שיכול למוטט את כל כלכלת המדינה?

ז"ב בגין:

קודם כל זה בהגנה על אינטרסים ממלכתיים, שנית, אם זה ממוטט את כלכלת המדינה תמיד תוכל לומר שהתמוטטות של כלכלת המדינה פוגעת גם בבטחון המדינה. כל זה נכנס מבהינתך בשמירת בטחון המדינה. נניח שאני הקורבן של ההאזנה ופתאום נודע לי שמישהו מאזין לי בארון הטעף וזה לא "מעריב". אני שואל מי זה ואומרים לי: זה שב"כ באישור הממשלה. אני הולך לבית-המשפט ומבקש הגנה. אם אני משכנע את בית-המשפט שאין קשר בין פעילותי הכלכלית להתמוטטות המטבע לבין שמירת הבטחון - זה לא עניין בטחוני - אולי יהיה לי סעד; אם יש קשר - אין לי סעד. אבל אם אין קשר, בית-המשפט יורה למדינה להפסיק את החדירה לפרטיותי, תמצאו שיטות אחרות.

אנחנו פותחים פה פתח רחב כפתחו של אולם. אפילו הדיון הקצר הזה מוכיח מדוע לא לגעת בזה בכלל.

היו"ר ע' לנדאו:

לא, הדיון הקצר הזה מוכיח שזה פה יקוש אבל אם אתה לא נוגע בזה אתה יכול ליפול למלכודת אחרת כמו הקטע של זיוף המטבע שהזכיר צבי ענבר.

ז"ב בגין:

ממה שאני יודע היום, בזיוף מטבע עוסקת המשטרה.

צ' ענבר:

כן, אבל היא לא מצליחה לגלות דברים באמצעים שלה.

היו"ר ע' לנדאו:

הנקודה היא שכל מה שהמשטרה יכולה לעשות בחלק מהדברים, תפדל, שהיא תעשה, לא יתעסק בזה שב"כ. יש שני זיכוחים: פעם אחת נושאים שמדינה חייבת לעסוק בהם, פעם שניה מי יעסוק בהם. לשיטתי, כל דבר שהמשטרה יכולה לעסוק בו שתעסוק בו ותשים את השב"כ בצד, לפעמים יכולים להיות מקרים שהנזק בהם מגיע לרמת אסטרטגית

עמ' 29 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ סודי ביותר
24.8.98

בתחום אכיפת החוק, או בתחום הכלכלי, או בתחום הצבאי, או בתחום הפסע המאורגן
ואתה רואה שלעתים המשטרה לא מסוגלת לעסוק בזה ומישהו מוכרח לעסוק בזה. יכול
להיות שהמוסד יתן לכך תשובות.

[Redacted]

ז"ב בגין:

[Redacted]

[Redacted]

היג"ר ע' לנדאון:

[Redacted]

ע' אילון:

[Redacted]

ז"ב בגין:

[Redacted]

ע' אילון:

[Redacted]

ז"ב בגין:

[Redacted]

ע' אילון:

[Redacted]

ז"ב בגין:

[Redacted]

ע' אילון:

[Redacted]

ז"ב בגין:

[Redacted]

עמי 30 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ
24.8.98
סודי ביותר

ע' אילון:

[REDACTED]

ז"ב בגין:

[REDACTED]

ע' אילון:

[REDACTED]

ז"ב בגין:

[REDACTED]

ע' אילון:

[REDACTED]

ז"ב בגין:

אתה טוען טענת בונה-פידה. אם זה בתום לב, אתה עושה דברים למען הבטחון
ואתה מכוסה פה.

ע' אילון:

הרי הכול למען הבטחון. האם מישחו פועל שלא למען הבטחון?

ז"ב בגין:

בוודאי, למה אתה אומר את זה?

ע' אילון:

[REDACTED]

ז"ב בגין:

דברידך האחרונים פשוט מפחידים אותי. הם לא טובים, הם לא ראויים ואני מציע
שתיתן להם מחשבה. אם המצב הכלכלי זהה תמיד למצב הבטחוני אז אין גבול ואני
יכול לעשות כל דבר.

ע' אילון:

אני חייב להבהיר שאני זה שבא ואומר שלא ראוי שראש השירות יקבע את הדברים
האלה. אני זה שבא ואומר שמאחר שהמצב הוא מורכב, ראוי שתיתן בידי הממשלה -
דרך אישור ובקרה של ועדה של הכנסת - האפשרות להנחות אותי באותם מקרים שבהם יש
מפגש בין האינטרס הכלכלי לבין האינטרס הבטחוני.

עמ' 31 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ
24.8.98
סודי ביותר

ז"ב בגין:

זה לא כתוב פה בחוק.

ג' עזרא:

בשביל סעיף 7 אתה לא צריך לקבל אישור של אף אחד.

ע' אילון:

בשביל סעיף 7 אני צריך לקבל אישור מפני שיש בו סעיף שהוא כללי מאוד ועל-מנת להפעיל אותו אתה צריך להפעיל את סעיף 7(ב)(6).

ז"ב בגין:

תראה איך סייגת, אמרת שאתה רוצה לפעול במצב שבו יש מפגש בין אינטרסים בטחוניים לבין אינטרסים כלכליים ואז אתה רוצה אישור.

ע' אילון:

אני רוצה אישור.

ז"ב בגין:

אז דרוש לך אישור. כפי שמנוסתה הסעיף, הממשלה יכולה להטיל עליך טיפול במקרים שאין בהם אפילו מפגש בין בטחון לבין כלכלה אלא הם כלכלה נטו. אני חושב שלא כדאי שלממשלה תהיה רשות להטיל עליך מקרים כאלה.

ע' אילון:

אני מסכים שהסכנה קיימת. בחוק היתה הנחה שעם הבקרה של היועץ המשפטי של הממשלה ביושבו בממשלה, ועם הבקרה של ועדת הכנסת, תוך בקרה הודדית הגופים האלה לא יטילו על השירות אותם הדברים. זו היתה ההנחה.

ז"ב בגין:

לי יש דעה אחרת על הרוב בכנסת, יש לי דעה אחרת על הבקרות וראינו מה קורה אתן. הבקרות האלה לא טובות כאשר עלולים לנסות להשתמש באמצעים של שירות בטחון כללי תוך פגיעה בזכויות הפרט לעניינים שאפילו אינם משיקים לבטחון. לכן אני מציע לא לגעת בזה.

היו"ר ע' לנדאו:

חבר-הכנסת בגין, עדיין אין לי תשובה על חלק מהדוגמאות שחבאת... חוויכוח על המובן של הביטוי "כלכלי". פעם אחת זה ברמה של פעילות כלכלית רגילה של חברה ואתה לא צריך להתערב ולא להפעיל שום גוף של חברה אחת מול חברה שניה. אני רוצה לקחת את הדוגמה שהביא צבי ענבר על זיוף מטבע, לכאורה שאלה כלכלית נטו אבל המשמעות שלה מפליגה והיא משפיעה על הבטחון האסטרטגי של מדינה. אתה יכול לנסות להפיל מערכת בנקאות של מדינה, לאו דווקא לפי הדוגמה שנתתי ב-1982, כמו בפעילות של ג'ו סורס.

עמי 32 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ
24.8.98
סודי ביותר

ז"ב בגין:

יעסוק בזה הממונה על ההון, או מינטקביץ' יעסוק בזה. אין לזה גבול. עם כל הכבוד, כשהיועץ המשפטי לכנסת אומר שאם המשטרה נכשלת אז יטילו זאת על השב"כ - זה נכון לגניבת מכוניות, זה נכון לאנס הסדרתי בתל-אביב. אני לא רוצה שהשב"כ יהיה איזה כלי קיבול לכשלונותיה של המשטרה. אני רוצה שהשב"כ ישמור על בטחונו והבטחון הוא בהגדרה מספיק רחבה. אני לא רוצה שהמשטרה תחשוב שאם היא נכשלת יש מישהו אחר שישמש לה גיבוי.

היו"ר ע' לנדאו:

נראה לי שהוויכוח מתחדד לדבר הבא: בגלל חוסר האמון שקיים וסכנות שאתה רואה בעין מפני המערכת המפקדת, הכנסת, אתה לא רוצה לתת שום גמישות בידי הנהגת המדינה משכלו כל הקיצין מבחינתה לשיטתה והיא איננה מסוגלת לטפל בבעיה רצינית ואתה שולח אותה לאתוז את השור בקרניו עם המערכות שיש בידה, לא עם השב"כ.

ז"ב בגין:

נכון.

היו"ר ע' לנדאו:

אני מנסה לראות את הבעיה באופן אחר. אני רואה את המערכות כאשר הממשלה היתה מנסה לאכוף חוק ולבצע את תפקידה כפי שהיא מבינה ואלה מערכות שחיום עומד בראשן שר מוכשר אחד, מחר יעמוד בראשן שר מוכשר ומצהיר הצהרות אחר, והיא לא מסוגלת לבצע דברים שיוורדים לשורש התפקיד שלה. לעתים לאותו תחום ששם אם היא מספקת הגנה לאזרח - יש הגנה: אם היא לא מספקת - אין הגנה לאזרח ומבחינתו אין חוק. לפני שבע-שבעיים פנה אלי מישהו ואמר לי: סוחטים אותי כך וכך. מה אתה מציע לי לעשות? אני שולח אותו למשטרה והמשטרה אומרת לו: אני לא יכולה להגן עליך.

ז"ב בגין:

דוגמה נהדרת. אז אתה תאמר לו: תצלצל, יש לי חבר שקוראים לו עמי אילון.

היו"ר ע' לנדאו:

זו הדוגמה שאני מביא. ממשלה יכולה לעמוד בפרק זמן מסוים במצב כזה שהיא לא מסוגלת לבצע סדרת דברים עם המשטרה ואז בצר לה היא יכולה לפנות לעתים אל השב"כ כי הוא לא חדור, יש לו יכולות אחרות שלמשטרה אין. מה ההבדל בינינו? אתה אומר לו: לא מעניין אותי כלום, הממשלה תסתדר עם המשטרה. אני אומר: אם אין לי ברירה, בפרק זמן מסוים תפנה לשב"כ.

ז"ב בגין:

הטענה היא כביכול טענת יעילות.

היו"ר ע' לנדאו:

אני מסכים.

ז"ב בגין:

זה כמו השירות של הבנות ברשות העתיקות. הסבירו לי פה בוועדה מטעם משרד הבטחון ששירות היילות ברשות העתיקות זה ענין בטחוני כי אנחנו מפרשים את בטחון המדינה בצורה הרחבה ביותר והחינוך לדיעת הארץ הוא חלק מהבטחון. הרי היינו בזה רק לפני שנתיים, פה ישב יועץ משפטי של משרד הבטחון שהיום הוא היועץ המשפטי של הממשלה והוא הסביר לי ששירות בנות אצל אמיר דרורי זה צורך חיוני. עכשיו אומרים לי: יש לך יועץ משפטי שומר עליך, הכנסת שומרת עליך. הייתי בסרט הזה. כל הדוגמאות האלה מתנפצות מול המציאות. למה? כי החיים הם חיים. מה שאתה אומר זה יעילות. אנשים קיימים? הם לא חדורים? הם יודעים את העבודה? הם ותיקים? - שיעשו הם.

בזאת נשחית את הפעולה העיקרית של השירות. נאמנים עלי דווקא דברי ראש השירות לפני האחרונים. הסייג האחרון שנאבק עליו ראש השירות - אני מפרש את דבריך שלא בהסכמתך - הוא רוצה לבחון מצב שבו העניינים הכלכליים נושקים לאינטרסים הבטחוניים. אני אומר לך ראש השב"כ: הניסוח הזה לא יועיל לך, יטילו עליך. ואתה תגיד: אדוני, זה לא נושק לאינטרס הבטחוני. יגיד לך ראש הממשלה: הסתכל בחוק.

ג' עזרא:

חבר-הכנסת בגין, מה עם ילדים ששורפים מכוניות בחברון?

ז"ב בגין:

הילדים ששורפים את המכוניות בחברון לא מהווים בעיה כלכלית אלא בעיה בטחונית.

ג' עזרא:

למה בטחונית? זה סדר ציבורי. למה זה דרך שב"כ?

ז"ב בגין:

במשטרה? אילו חיתה לי משטרה בחברון זה ענין אחר.

ג' עזרא:

יש משטרה.

ז"ב בגין:

לו חוק המדינה נהג בחברון יכול להיות שהמשטרה היתה צריכה לטפל בזה כי הענין כבר לא היה בטחוני. אתה רוצה לומר לי ששריפת המכוניות זה ענין כלכלי?

ג' עזרא:

לא.

ז"ב בגין:

אני רוצה להגן על השב"כ מפני הנחיות והנחיות לא ראיות מצד הממשלה. הממשלה רוצה ביצוע והיא בלחץ של האזרחים. אומרים לה: למה זה לא קורה. אני לא רוצה שזה יקרה תחת השב"כ. אני מיציתי את יכולת השיכנוע שלי.

עמ' 34 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדת משנה לחוק השב"כ
סודי ביותר
24.8.98

לסעיף 7. לא טוב שהשירות יהיה מופקד על "סדרי המשטר הדמוקרטי מפני
איומי..."

מ' מזוז:

הוא מופקד על "שמירת... סדרי המשטר הדמוקרטי".

ז"ב בגין:

בסדר, הוא מופקד על שמירת סדרי המשטר. גם זה לא טוב, מדוע? למשל, זיוף
בעשר קלפיות בעיר מסוימת בארץ הוא פגיעה בסדרי המשטר הדמוקרטי. אני לא חושב
שב"כ צריך לספל בכך.

מ' מזוז:

שמירה מפני מה? "מפני איומי טרור, ריגול, השיפת סודות ופעילות אחרת
כיוצא באלה" לא פעילות אחרת סתם.

ז"ב בגין:

אני מציע לכתוב: קיום המשטר הדמוקרטי, לדעתי "סדרי" המשטר הדמוקרטי חס
קצת יותר מדי רחבים.

הניקיון השני של הסגנון הוא שאלת "איומי הטרור". האם אנחנו פועלים נגד
איומי הטרור או נגד הטרור. אם אלה "איומי טרור" אלה גם איומי ריגול. האם אני
פועל נגד ריגול או נגד איומי ריגול. אני צריך לפעול נגד ריגול ונגד טרור ולא
דווקא נגד האיום. אחרת, השב"כ יעסוק רק במניעה, ב-PREVENTION, ולא יעסוק
בסיכול עצמו. אני רוצה שב"כ יעסוק במניעת טרור ולא בשמירה מפני איומי טרור.
אם משהו מאיים עלי בטרור, זה מונח על השב"כ. בן-לאדן מאיים עלי בטרור בהתקפת
מטוסים, הוא מאיים. לפי החוק שב"כ פועל נגד זה, אבל אם הוא יוצר טרור, שב"כ
לא צריך לפעול נגדו. זה ענין של ניקיון של הניסוח. בזאת אני מסיים.

היו"ר ע' לנדאו:

עוד לא עסקנו בכל הסוגיה של חתרנות מדינית. גם על זה רצית להעיר.

ז"ב בגין:

לא במקרה, זה כנראה נכנס תחת "סדרי המשטר הדמוקרטי".

קריאה:

זה נכנס ב"כיוצא באלה".

ז"ב בגין:

הבאתי את פקודת המשטרה כדי להוכיח שכנראה אפשר להגן על הסדר הציבורי
במדינת ישראל בלי "כיוצא באלה".

ע' אילון:

אנחנו נפגשים בתוצאות כל יום.

ז"ב בגין:

התוצאות נובעות מן ההגדרה.

מ' מזוז:

אני מבקש כמה דקות לגבי ההיבט הכללי. צריך לשים לב שפיסקה (6) מדברת על אישור של תחום פעילות. אלה לא החלטות אד-הוק לגבי [redacted] או דבר אחר. זו חייבת להיות החלטה מוסדית על תחום פעילות אחר. אם הממשלה מחליטה, באישור ועדת הכנסת, על תחום פעילות, היא לא יכולה להחליט להטיל על השב"כ לבצע פעולה אד-הוק מהתחומים שלא כלולים במפורש בחוק.

ז"ב בגין:

איפה זה כתוב?

מ' מזוז:

בסעיף (6) כתוב: "פעילות בתחום אחר שקבעה הממשלה". הממשלה קובעת את התחום והיא לא יכולה להטיל משימה אד-הוק שבלא בתחומים של הבטחון וסדרי הממשלה, היא יכולה להחליט על תחום פעילות אחר. היא יכולה להחליט שהשב"כ יעסוק בפעולות מסוימות שהיא תגדיר בתחום של פשעים חמורים, או פשיעה בינלאומית.

צ' ענבר:

המלה "פעילות" יכולה להתפרש גם כהיתר לפעילות מסוימת בתחום אחר.

מ' מזוז:

אז נבחר את זה.

ז"ב בגין:

אני מכיר את זה. גם לשיטתך תראה איך זה יקרה. הרי זה לא בא מתוך החלטות עקרוניות, הממשלה לא פועלת באופן כל כך מסודר, זה בא כשנוצרת הזדמנות.

אני צריך להגן על עצמי מפני הממשלה. אני מציע לכל אזהר להגן על עצמו מפני הממשלה, הייתי שם.

מ' מזוז:

נקודה שניה. האישור של ועדת הכנסת ושל הממשלה לא בא למנוע מצבים של ויכוח לגיטימי, נכון, רוב ומיעוט תמיד יוצרים מצב של ויכוחים לגיטימיים. אתה חושב שאסור לשב"כ לעסוק בתחום של [redacted] אחרים חושבים שכן, לא בשביל זה בא המנגנון של אישור ממשלה ואישור ועדת השירות בא למנוע מצבים של שימוש לרעה בשב"כ בעליל, דבר שאף אחד לא יכול להצדיק אותו אלא עושים אותו מאחורי הקלעים. אנחנו זוכרים ימים בהם עשו שימוש בשירות הבטחון הכללי למטרות מפלגתיות.

עמ' 36 מתוך 36 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סודי ביותר

ועדת משנה לתוק השבי"כ
24.8.98

ז"ב בג"ב:

הפעילויות מעולם לא הוגדרו מפלגתיות. כשאדם אמר: מפלגה זו או אחרת פוגעת במדינה, הוא אמר לעצמו ולסובביו שהוא מגן על המדינה. זה לא רק ענין מפלגתי.

מ' מז"ב:

אם זה יוגדר כ"בטחון", זה לא צריך להגיע למסמלה כי זה כתוב במפורש.

היו"ר ע' לנדאן:

זו התחלה לקראת הדיון שיהיה ביום רביעי.

תודה רבה. אנחנו יושבים ביום רביעי בבוקר בשעה 11.

הישיבה ננעלה בשעה 11:15

5

הכנסת הארבע-עשרה
מושב שלישי

סודי

עמוד 1 מתוך 37 עמודים
עותק 5 מתוך 5 עותקים

נוסח לא מתוקן

6

פרוטוקול מס'

מישיבת הוועדה המשותפת לוועדת החוץ והבטחון ולוועדת חוקה. חוק ומשפט
יום רביעי. ד' באלול התשנ"ח. (26 באוגוסט 1998). שעה 11:00

נכחו: חברי הוועדה:

ע' לנדאו - היו"ר
ז"ב בגין
רן כהן
א' לובוצקי
ג' עזרא
ח' מירום
ח' פורת

מוזמנים:

ראש השב"כ ע' איילון
שב"כ
שב"כ
א' רוטר - ס' היוע"מ, שב"כ
א' בולשטיין - משרד רה"מ
א' שטרנברג - ממונה יעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
מ' מזוז - המישנה ליוע"מ לממשלה

מזכיר הוועדה: ט' כהן

יועץ משפטי: צ' ענבר

קצרנית: ת' בהירי

חוק השב"כ - סעיף 7

סדר-חיים:

עמ' 2 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סודי

ועדה משותפת לחוק השב"כ
26.8.98

חוק השב"כ - סעיף 7

היו"ר ע' לנדאו:

אני מתכבד בזה לפתוח את ישיבת הוועדה העוסקת בחקיקת חוק השב"כ. בדיון הקודם שמענו מפרופסור קרמניצר סדרת הערות עקרוניות הקשורות לחוק. דבריו כמו גם דברי חברים בוועדה, נוגעים לסעיף 7.

רן כהן:

אני מבקש לדעת, באיזה שלב אנחנו נמצאים. האם עברנו את סעיף 27?

היו"ר ע' לנדאו:

זהו סעיף מכריע, אני לא מתכוון לסיים את הדיון בו. אמרו לי מספר חברי כנסת הנמצאים בחופשה, שהם מבקשים להתייחס לסעיף הזה. זהו סעיף מכריע בחשיבותו, ואיני מתכוון לרוץ איתו. גם אם נעבור לסעיפים אחרים ואנשים ירצו לחזור ולהתבטא לגביהם, הזירה פתוחה בפניהם.

ג' עזרא:

[Redacted text block]

היו"ר ע' לנדאו:

[Redacted text line]

ג' עזרא:

[Redacted text block]

היו"ר ע' לנדאו:

[Redacted text block]

ג' עזרא:

[Redacted text line]

עמ' 7 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה משותפת לחוק השב"כ סודי
26.8.98

הי"ר ע' לנדאו:

ז"ב בגין:

צ' ענבר:

ז"ב בגין:

מ' מזוז:

ז"ב בגין:

אני חושב שהמונח תכלה מרחיב, והוא ניתן לך אפשרות לעבודה יותר רחבה.

בסוף הדיון הקודם, היה נדמה לי שראש השב"כ הבין שאין כוונתי לפגוע ביכולת הארגון לפעול בתחומו. אני מציע הרמוניה. החוק צריך להיות הרמוני, ואם סעיף 7 יתקבל על-פי הצעת הממשלה, אני מציע לשנות את שם הארגון לשם קצר - וזה מתאים לדברים שאמר חבר הכנסת עזרא: הארגון החשאי הכללי, והוא יהיה קבולן לעבודות חשאיות כלליות. הוא מקצועי, אצלו הידע. או כשם ששמו של המוסד כפול: המוסד לביון ולתפקידים מיוחדים, בהתאם לחוק יהיה שם השרות: השרות הכללי לביטחון ולקידום אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים של מדינת ישראל. אפשר גם לקצר, אפשר להשתמש גם בראשי-תיבות. דרושה הרמוניה, ואני חושב ששם הארגון הוא בהחלט דגל הארגון. הדגל הוא לא רק באותם יעדי שב"כ המונחים במשרדים. לשם יש משמעות.

אני מבקש להבהיר, מדוע הצעתי בהקשר זה ניסוח אחר לסעיף 11: סעיף 7 (ב) (6) הוא הסעיף המעניק לוועדת הכנסת לענין השרות יכולת פיקוח. אם תתקבל הצעה כפי שמביאה אותה הממשלה, הוועדה תפקח ממש. יש תחום שבו הממשלה מבקשת לחטיל אותו על השב"כ, והוועדה יכולה לאשר או לא לאשר. זהו ויכוח מאד רציני ומאד חשוב. היות ואני מציע שכל התחום הזה לא ייכלל בחוק, ובמקרה זה לא יהיה לוועדה פיקוח אחר (חיפשי ולא מצאתי בכל החוק תפקיד של פיקוח מפורש לוועדת הכנסת וגם לא לממשלה), וזאת בניגוד לדברי ההקדמה לחוק. בדברי ההקדמה לחוק נאמר שסמכויות הפיקוח - אני מצטט בערך - מתחלקות על-פי החוק בין הממשלה לבין הכנסת.

ח' מירוס:

סמכותה של הכנסת שאיבה מחוק יסוד: הכנסת ולא מחוק השב"כ.

מ' מזוז:

הפיקוח נובע בין היתר מכך שבמעט כל הסמכויות בצורה המפורטת שלהן, אמורות לקבל ביטוי בכללים ובתקנות שצריכים לעבור אישור של הוועדה הזו, ואז על-ידי התהליך הזה, על-ידי אישור או אי אישור נוסח כזה או אחר, בעצם מעצבים את תפקידי

ועדה משותפת לחוק השב"כ סודי עמ' 8 מתוך 37 עמודים
26.8.98 עותק מתוך 5 עותקים

השירות, סמכויותיו וכולי. כאשר יורדים לרמה של כללים ותקנות, שם הדברים מתורגמים ברמה הרבה יותר מפורטת, והוועדה תאשר או לא תאשר, תשנה או לא תשנה דברים. זהו בעצם אחד מכלי הפיקוח העיקריים.

רן כהן:

האם הניסוח בסעיף 7(ב)(6) נותן את כל סמכויות הפיקוח שבני בגין מציע, או יש לומר את הדברים בצורה מפורשת יותר.

ז"ב בגין:

הרי יכולת לומר שאתה מבין כי כדי שהכנסת תעשה את עבודתה כהלכה, ראש השירות צריך לדווח מעת לעת. ובכל זאת בחרתם לכלול במפורש מטלה מאד בדוקה ומאד ברורה על ראש השירות: הוא חייב לדווח לוועדת הכנסת לפחות אחת לשלושה חודשים. דיוקא את הצד הפורמלי הזה לא הייתי מכניס כלל לחוק. יכול להיות דיווח אחת לשלושה או ארבעה חודשים. הופעה של ראש השירות בפני הוועדה ארבע פעמים בשנה, אינה פיקוח רציני ואפילו לא דיווח רציני. אני מציע נוסח קצר יותר, ויושב ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת יחליט מדי פעם, איך הוא רוצה לבצע את עבודת הפיקוח, האם הוא רוצה שראש השירות יופיע רק פעם בשנה וסגנון שמונה פעמים - יהיה כך. הדבר היחיד שנשאר לי לעשות כחבר הכנסת - על-פי החוק - הוא לחבין את משמעותי בחבר הכנסת על-פי חוק הכנסת, ועל-פי החוק אני רק שומע דיווחים. יכול להיות שסעיף 11 מיותר, אם כך מבינים את עבודת הכנסת. הצעתי זאת בהקשר למחיקה הדרושה מבחינתי של סעיף 7(ב)(6).

ח' מירום:

יש לי שאלה פרוצדורלית: למה חלק מהחברים מתייחסים לנושא המבקר וחלק לוועדת הכנסת לענייני השירות?

ז"ב בגין:

אני מציע להוציא את סעיף 7(ב)(6) ולחלופין להעביר את 11(ב).

הינ"ר ע' לנדאו:

אני מבקש מחברי הכנסת להתרכז ביעוד השירות ותפקידיו.

רן כהן:

למרות הערותיהם של היושב ראש ושל חגי מירום, אני מבקש שלא נשכח שקיבלנו כמובן מאליו שוועדת המישנה לשירותים השניים של ועדת החוץ והביטחון, תהיה ועדה שתשקף את כל המרכיבים. אני רוצה לשאול את היושב ראש ואת היועץ המשפטי לוועדה, האם יש דרך כלשהי להבטיח שבעתיד לא תהיה מציאות מטורפת שבה גם הוועדה הזו תהיה "מולאמת" על-ידי מי שירצה להלאים אותה. במידה רבה אנחנו שמים את יהבנו על-כך שהוועדה הזו היא ועדה ממלכתית ומייצגת. אני רוצה להזכיר לכם שהיתה תקופה ארוכה מאד בה הוועדה הזו היתה הוועדה היחידה במדינת ישראל שהיתה בזו ראייה לאומית, שהיתה בה פתיחות, שקיימה ברציפות שמיעה של דו"חות, והיתה בה פתיחות עצומה לגורם ממלכתי.

הינ"ר ע' לנדאו:

אתה מדבר על מצב שהיה במדינת ישראל?

עמ' 9 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה משותפת לחוק השב"כ סודי
26.8.98

רן כהן:

כן, אני מדבר על מדינת ישראל.

היו"ר ע' לנדאו:

מתי זה היה?

רן כהן:

לפני 5, 4, 3 ו-6 שנים זה היה המצב. באותו זמן לא הייתה ועדת שרים שפעלה באותה תדירות ועם אותה הקדשת זמן, כמו הוועדה הזו. אני לפחות שמעתי מראשי השירות אז תחושה של ביטחון נוכח העובדה שישנו פורום אליו אפשר לבוא ולחציג דברים, שאפשר לשתף גורם ממלכתי במה שקורה בשירות. אני חושב שגם גדעון עזרא זוכר את זה מהתקופה בה היה בשירות.

אני חוזר לסעיף 7: אני סבור שהסעיף הזה חייב להיות ממוקד בסמכויות ובהגדרת המטרות. אני חושב שאסור ללכת לשיטה בה השב"כ יהפוך למעיל כלבוניק לאומי לפעילות השאית. אני חושב שזו עלולה להיות טעות מאד-מאד גסה. אנחנו צריכים להבין כי בבלגס שבין אי חקיקת חוק (מצב שהיה קיים עד היום, כאשר השב"כ פעל מכח סמכויות אחרות שאינן מוגדרות בחוק) לבין הגדרת החוק - קביעת מונחים מרחיבים שאינם מוגדרים באופן מדויק ככל האפשר, תהיה טעות. אני חושב שגם הרחבה וגם חוק יוצרים מצב שהוא בלתי נטבל, ואנחנו לא יכולים להרשות זאת לעצמנו, לא מבחינה נורמטיבית ולא מבחינת התוצאות. אנחנו מכירים תוצאות מטורפות במשטרים מטורפים. גם הקטע של הגדרת פעילות אחרת כיוצא באלה, וגם ההגדרה של שמירה וקידום אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים של המדינה, והכל כפי שתקבע הממשלה - אלו הגדרות בלתי אפשריות. אנחנו חייבים להיות ממוקדים בביטחון, בריגול, בפח"ע, בסיכול ממשי של איומים על המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל.

היו"ר ע' לנדאו:

בישיבה הקודמת נתן צבי ענבר דוגמה: כנופיה שמזייפת כספים, ההנחה היא שהמשטרה לבדה לא תוכל לטפל בכך.

רן כהן:

זוהי הנקודה השניה: אני רוצה שבענין זה חוק השב"כ יהיה חוק שיקדם את מדינת ישראל גם מבחינת הגדרת הסמכויות של האחרים. לא מפריע לי שנאמר בפתיה של סעיף 7: השירות מופקד על שמירת בטחון המדינה, סדרי המשטר הדמוקרטי וכולי. זה לא בא למנוע מגורמים אחרים לעסוק בנושאים הנוגעים לבטחון המדינה, בטחון הציבור או בטחון המשטר הדמוקרטי. זה לא אומר שהמשטרה לא תגן בקטעים שלה על המשטר הדמוקרטי.

באמצעות החוק הזה נגיע גם לאותה נגזרת שצריכה להיות מטופלת על-ידי גורמי המשטרה: המודיעין המשטרתי, הסיכול המשטרתי, גלאחר מכן תהיה הגדרה של שיתוף הפעולה בין גורמי הסיכול והמודיעין במשטרה לבין שירות הביטחון הכללי, ותקיים ביניהם חפיפה כפי שהיא קיימת בין השב"כ לבין המוסד.

היו"ר ע' לנדאו:

אבל זה מותר רק בתחומי ביטחון כפי שהם מוגדרים כאן. מה שאתה אומר, יכול להיות תקף רק בתחומי ביטחון נטו, כפי שמציג זאת חבר הכנסת בגין. השאלה שלי נוגעת דווקא בתחומים אחרים שעד היום עוסקת בהם המשטרה. נניח שאתה מגלה שהמשטרה חדרה פשע מאורגן, מה טאז?

עמ' 10 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סודי

ועדה משותפת לחוק השב"כ
26.8.98

ז"ב בג"ב:

[REDACTED]

היו"ר ע' לנדאו:

[REDACTED]

ז"ב בג"ב:

[REDACTED]

רן כהן:

[REDACTED]

היו"ר ע' לנדאו:

[REDACTED]

רן כהן:

יש כאלה שיש איתם ויכוח על-כך, לא אתך. אני לא תומך בגישה שאומרת שהשב"כ צריך להיות כלבוניק לכל מיני דברים. אני חושב שהשב"כ צריך לעסוק בנושאי הביטחון והמשטרה צריכה להתמקד בנושאים אזרחיים מובהקים, גם אם יש גופים מודיעיניים, חשאים וסיכוליים.

במוסד קיים מנגנון שפועל עלמנת לאתר סיכונים בתוך המוסד. יש צורת עבודה מסוימת גם בשירות. איך לעשות זאת במשטרת ישראל ובגופים אחרים, זוהי סוגיה אחרת. אני לא מציע בגלל הסכנה שמשטרת ישראל, ממשלת ישראל או שר מטרי ממשלת ישראל עלולים להיות נגועים בריגול - שנעסוק בכך כרגע כדי להרחיב את מסגרת תחוק. ברור לחלוטין שהשירות מופקד על מניעת ריגול בכל התחומים של מדינת ישראל ובכל הגורמים הפועלים במדינת ישראל, והסמכויות נתונות לו לשם-כך. אנחנו לא באים להגביל את השירות בפעולתו נגד ריגול.

ראש השב"כ ע' איילון:

אתם מגבילים.

רן כהן:

בוודאי, אבל ההגבלות האלה אינן הגבלות מוחלטות.

ראש השב"כ ע' איילון:

הן לא מוחלטות, אם יש מכניזם שמאפשר תוספת. אחרת זה מוחלט. אם אין בחוק מכניזם שמאפשר להרחיב את הסמכויות גם [REDACTED] אז אתם מגבילים את יכולתה של מדינת ישראל להתגונן. יכול להיות, דרך אגב, שראוי שמדינת ישראל לא תתגונן מפני איקט דברים כאלה ואחרים.

עמ' 13 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה משותפת לחוק השב"כ סודי
26.8.98

ח' מירום:

סעיף 7 הוא הסעיף הבעייתי. זהו הבסיס, זהו היסוד, זוהי ההגדרה של חתוק עצמו. אני מתחיל בבעיות שנראית לי לא קטנה, והיא הקביעה שהשירות מופקד על שמירת בטחון המדינה. נכון שהשירות משתתף בשמירת בטחון המדינה, אך הוא לא הגורם היחיד המופקד על שמירת בטחון המדינה. השאלה היא כיצד ניצור הגדרה המבהירה שישנם גורמים נוספים אחרים שסמכותם להיות מופקדים על בטחון המדינה, הוגדרה אף היא בחוקים מקבילים. אני קורא לכולם לנסות להתמודד עם הבעיה הזו. אנחנו חוזרים למשטרה ולצפא. לכן בסעיף 7 צריך להיות ברור שהארגון משתתף בשמירה על בטחון המדינה, ויש איזה שהוא גורם שצריך לנתב ולקבוע את הסמכויות השונות שיש לארגונים חשונים בקביעת בטחון המדינה. הסעיף הזה נראה לי מאד בעייתי. העובדה שניסחת את מה שניסחת כאן, בחוק יסוד: הצבא וחזוק הקובע את פעולת המשטרה, יכולה לגרום לבעייתיות גדולה מאד בכל הנוגע לראייתו של כל אחד מהגופים האלה את תפקידו.

אני לא מחליט עדיין על איזו שהיא הגדרה, אלא קורא לאנשי משרד המשפטים, ליועץ המשפטי לכנסת ולעצמנו, לנסות להתמודד עם הבעיה של חלוקת הסמכויות וניתובן על-ידי גורם מוסמך. הגורם המוסמך להערכת צריך להיות הממשלה, עם פיקוח פרלמנטרי.

ראש השב"כ ע' איילון:

זה מופיע. האם החשש שלך הוא מתכיפה או מכך שדברים יפלו בדרך?

ח' מירום:

גם וגם.

ראש השב"כ ע' איילון:

בשיטה הזו, החשש השני לא קיים.

ח' מירום:

השאלה אם לא תהיה עליה האחד על סמכותו של השני.

ראש השב"כ ע' איילון:

באחריות, לא בסמכות. הסמכות נתונה לכללים כאלה ואחרים, שהם בבקרה בזמן אמיתי.

ח' מירום:

אני חרד גם מקיום סמכויות מקבילות.

ראש השב"כ ע' איילון:

למשל בנושא האזנות סתר.

ח' מירום:

זוהי הגדרה שנכונה גם למשטרה.

עמ' 14 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סודי

ועדה משותפת לחוק השב"כ
26.8.98

ראש השב"כ ע' איילון:

איזו הגדרה?

ח' מירוס:

ההגדרה של סעיף 7.

ראש השב"כ ע' איילון:

מה פתאום, בנושאי טרור?

ח' מירוס:

כן, הגנה מפני טרור, המשטרה עוסקת במניעת ובסיכול טרור.

ראש השב"כ ע' איילון:

יש הבדל בין לעסוק לבין אחריות.

מ' מזוז:

צריך לקרוא את סעיף 7 עם ה-(ב) שלו.

ח' מירוס:

אני מדבר גם על ה-(ב) שלו. אני לא רואה שם איזו שהיא אמירה שיש בה חלוקת סמכויות בין הגורמים העוסקים בזה. היות ואנחנו דנים בכך, זהו הרגע לומר את הדברים, ולנסות לראות אם אפשר להגיע לניסוח מתאים יותר.

אני די מצדד בניסוח ההצעה החלופית של בני בגין לסעיף 7(א). הניסוח שלו טוב יותר גם מבחינת הזרימה בין הרישא האומר שהשירות מופקד על שמירת בטחון המדינה והגנה על קיומו של המשטר הדמוקרטי. זה יוצר תנאים מצטברים: גם בטחון המדינה וגם הגנה על המשטר הדמוקרטי. התנאים המצטברים האלה נראים לי מרסנים, טובים ומתאימים יותר. אבל בעוד שאני תומך בהגדרה שלו, אני מתנגד להרחבה ולמילים: כן מופקד השירות על שמירה וקידום של אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים של המדינה. אני לא יודע מה זה, ואני לא כל-כך רוצה לדעת מה זה. אני לא בעד זה שנכניס דברים כאלה אל תוך הגדרת החוק, כי זה פותח פתחים.

מ' מזוז:

ח' מירוס:

עמ' 16 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סודי

ועדה משותפת לחוק חשב"כ
26.8.98

[REDACTED]

ז"ב בגין:

[REDACTED]

א' לובוצקי:

[REDACTED]

הי"ר ע' לנדא:

[REDACTED]

א' לובוצקי:

[REDACTED]

הי"ר ע' לנדא:

[REDACTED]

ג' עזרא:

[REDACTED]

א' לובוצקי:

[REDACTED]

ראש חשב"כ ע' איילון:

אני רוצה לומר כמה דברים כלליים, שלא על תקן של משפטן. אני אומר לייצג את
הארגון שבסופו של דבר ישאר עם החוק הזה ועם מה שמשמע ממנו מבחינת הסמכויות,
על מנת לבצע את מה שהוא אמור לבצע.

אני רוצה לחזור על ההסבר של מני מזוז. חבל מאד שחלק גדול מחברי הוועדה לא
שמעו אותו. אני לא ממליץ בפניו לחזור על ההסבר, כי עדיין חלק מחברי הוועדה לא
נמצאים כאן. לו היו נמצאים פה והיו מקשיבים למה שנאמר, אני חושב שהיו משנים
חלק מעמדותיהם. חלק מעמדותיהם אני מכיר דרך עיון בתקשורת הגלויה. וחלק מדברים

עמ' 17 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

ועדה משותפת לחוק השב"כ
סודי
26.8.98

שנאמרו כאן.

אומר משפט אחד שמבטא להערכתי את כל מה שנאמר בהיבט העקרוני של סעיף 7: בסופו של דבר, ההגדרה כפי שהיא קיימת היום, היא כמעט ההגדרה המצמצמת ביותר האפשרית, וכנראה המצומצמת ביותר בחשואה להגדרות בכל אותם ארגונים אחרים עליהם השתכל משרד המשפטים כאשר בסופו של דבר אישר את ההגדרה. ההגדרה מצמצמת רק בגלל שיש בה תוספת של מכניזם מאוזן - אני מדגיש את המילה מאוזן - שמאפשר הרחבת סמכויות בעת הצורך. ברור לגמרי שאם המכניזם הזה נשלל, צריך לחזור להגדרה ולהוסיף הרבה מאד משימות או תפקידים שכרגע לא נמצאים בה. תסתכלו אחר-כך בתפקידי ויעודי שירותי ביטחון אחרים בעולם, ותראו שאותם תפקידים נמצאים כמעט אצל כולם. הדוגמאות כבר ניתנו פה, וחבל לחזור עליהן.

ח' פורת:

אתה מתכוון לסעיף 7(ב)(6), לאישור ועדת הכנסת?

ראש השב"כ ע' איילון:

כן, במונח איזון. זאת אומרת, זה לא רק ראש הממשלה, זו לא רק הממשלה שיושב בה היועץ המשפטי לממשלה שיש לו איזה שהוא היבט של בקרה, ריסון ופיקוח על פעולת המשטרה - אלא זו אותה ועדה שלהבנתנו מייצגת אינטרסים ממלכתיים, מתוך האיזון הפנימי שלה. אגב, אני לא פותח כאן דיון ארוך, האם הרכב הוועדה במתכונת שאני מכיר בשנים האחרונות, הוא משהו שיהיה מובן לחלוטין גם בעשרות השנים הבאות.

אני רוצה לתת דוגמה לחשיבות הגמישות: אם אני מבין נכון, ציין כאן בני בגין, או ציין דן מרידור, שהחוק אמור להיות ל-20 שנה. הוא יכול להיות גם לשנים רבות יותר, כאשר מחוקקים חוק - אם אני מבין נכון - לא מתכוונים לדון בו ולשנות אותו אחת לשנתיים, לפחות לא בראשיתו. המציאות היא מציאות מאד דינמית, קראתי מאמר לפיו דור מחשבים הוא 14 חודשי. יש היום מציאות חדשה, אמריקאים עוסקים בכך בתקשורת הגלוייה ובאקדמיה החל מ-1991 וב-1993 בווליום גבוה מאד, והיא לוחמת המידע. העיסוק בכך עובר לבעיה שנוצרה בעיקר כתוצאה מהעובדה שהמידע היום הוא ממוכן בעיקרו, והוא לא נמצא כמו פעם בכספות סגורות. עובדה זו יוצרת דילמות קשות מאד לכל הארגונים העוסקים בביטחון. אני לא מדבר על דילמות אחרות שאינן מענייני. הדילמות האלה נעצם מעוררות סימני שאלה על מושגי יסוד: מה זו הגנה, מה זו התקפה, מה זו אבטחה, מה זו מכת נגד מקדימה, מתי מותר למדינה להגיב על הרט תשתית המידע שלה. זוהי יכולת קיימת. כאשר ארגון או מדינה הורסים את תשתית המידע של ה-CIA או של הפנטאגון, האם מותר לארה"ב להגיב? האם מותר לה להגיב בהפצצה? בכיבוש? בלוחמת מידע? מדינה מפרגת בלוחמת המידע שלה, דווקא כתוצאה מהפיגור, אינה חשופה למתקפה.

אלו דילמות שארגונים בטחוניים בעולם נחשפים אליהם. עולם המושגים לא מאפשר לנו עדיין להתמודד עם הבעיה הזו. לדעתי, חוק השב"כ מכסה ספח ומגלה טפחיים. בחוק השב"כ כתוב ששירות הביטחון הכללי צריך להגן על המדינה מפני חשיפת סודות מדינה. מה זו ההגדרה של חשיפת סודות מדינה?

ז"ב בגין:

זה לא כתוב. מה שכתוב הוא סודות. מה שצריך להיות כתוב הוא סודות מדינה. אלה לא סודות מפלגה.

צ' ענבר:

השב"כ הוא ארגון ממלכתי המופקד על הגנת מדינת ישראל (במקום בטהון המדינה), מוסדותיה ומשטרה הדמוקרטית (במקום סדרי המשטר), ועכשיו אנחנו אומרים

ועדה משותפת לחוק השב"כ סודי עמ' 18 מתוך 37 עמודים
26.8.98 עותק מתוך 5 עותקים

כמעט מילה במילה: מפני איומים של טרור, ריגול, חתרנות מדינית וחשיפת סודות המדינה.

ז"ב בגין:

אני מבקש להעיר למשרד המשפטים שראוי להוסיף כאן מילה.

מ' מזנן:

סודות קשורים לביטחון ולדמוקרטיה, אין סודות סתם.

ראש השב"כ ע' איילון:

אני רוצה להדגיש דבר ששמעתי ממה שאני אומר: נושא החשיפה הוא לא הבעיה היחידה. קיומו של המידע חשוב לא פחות. אם המידע לא יזלוג או ידלוף, אך משהו יחדיר וירוס וישתק את כל תשתית המידע, תשתית האנרגיה, תשתית החשמל או כל תשתית אחרת של שירות הביטחון הכלכלי, האם זו חבלה?

ז"ב בגין:

כן. על-פי הצעתי, הארגון יעסוק בכך.

מ' מזנן:

השאלה אינה אם זו חבלה, אלא אם זה נוגע לביטחון המדינה ולדמוקרטיה.

ז"ב בגין:

בוודאי, זו ההנחה.

א' לובוצקי:

האם השב"כ אחראי על באג-2000?

ראש השב"כ ע' איילון:

לא.

א' לובוצקי:

למה?

ראש השב"כ ע' איילון:

היום הוא לא אחראי על כלום. השב"כ פועל היום על-פי החלטת ממשלה 411. שבעצם ממנה אותנו לאבטח סודות מדינה. אנחנו צריכים להגדיר קודם כל מהם סודות מדינה. מדובר בחשיפה ולא באבטחת המידע. יש כאן פרובלמטיקה: במציאות של היום, בעצם אין גוף שאחראי על אבטחת המידע. נתתי את זה כדוגמה למשהו שנוצר בשנתיים-שלוש האחרונות ומעסיק את כל העולם. הוא מעסיק מעט מדי לדעתי את הגופים הבטחוניים במדינת ישראל. הוא ישפיע על הרבה מאד פעילות. הגמישות שצריכה להתקיים בתוך החוק, ותהליך מאוזן עם בקרת המחוקק על ראש ממשלה ועל הממשלה, נראה לי כמעט הכרחי. אני לא יכול לתאר לעצמי ארגון שפועל בלי מידת הגמישות הנדרשת, כדי שיעמוד במצבים משתנים.

ועדה משותפת לחוק חשב"כ סודי עמ' 19 מתוך 37 עמודים
26.8.98 עותק מתוך 5 עותקים

ז"ב בגין:

אתה מדבר על הצורך בגמישות בתחומי ביטחון? אם אתה מדבר על תחום הביטחון,
אין לך שום בעיה. החצעה של משרד המשפטים מדברת על תחום מלבד הביטחון.

היו"ר ע' לנדאו:

מדובר על אינטרסים איסטרטגיים של ישראל.

ז"ב בגין:

שאלתי את ראש השירות, והשירות אומר שהוא מבקש לעסוק בביטחון. הוא מבקש
גמישות לעיסוקו בביטחון.

ראש חשב"כ ע' איילון:

נכון. לא ניהלתי אתך את הדיון בצורה ממצה. אני חושב שנהיה חלוקים בהגדרת
המונח ביטחון. אם אני מבין אותך נכון, אתה בעד גישה מאד מצמצמת, ובראייתי מושג
הביטחון בהרבה מאד מצביע הוא מאד-מאד רחב.

ח' פורת:

תיתן המחשה.

ראש חשב"כ ע' איילון:

נתתי המחשה בפעם שעברה בנושא עולם התקשורת.

א' לובוצקי:

אביא דוגמה: תלמיד תיכון שמטריד את חבריו ואת משפחתו.

ראש חשב"כ ע' איילון:

אסור שהשב"כ יעסוק בכך. אני אומר זאת בצורה חד-משמעית.

ח' פורת:

אותו תלמיד עלול לשתק את מערכת התקשורת, את מערכת החשמל או את המחשב של
השב"כ.

א' לובוצקי:

מה שקורה בנושא הזה הוא, שבשל העובדה שהשב"כ כן התארגן במידה זו או אחרת
לטיפול בחבלות במערכות מידע, והמטרה בכלל לא, המטרה בעצם בעניין זה מאד-מאד
מפגרת ומגמגמת, אולי בגלל שהיא יודעת שקיים השב"כ.

ראש חשב"כ ע' איילון:

ובתחומים אחרים של עבודת המשטרה, בהם השב"כ לא פועל - מבלי לנסות להעליב
מישהו - האם משטרת ישראל מפליאה בעשייתה? מה זה קשור, ואיך החוק מתמודד עם
העניין הזה? זה בכלל לא קשור, עד כמה שאני מבין את העניין.

עמ' 20 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סודי

ועדה משותפת לחוק השב"כ
26.8.98

ז"ב בג"ב:

בדבריק האחרונים חידדת את הבעיה. אני מסכים אתך שהמושג ביטחון ניתן לפירוש רחב. מה שהמחוקק מציע הוא הרחבה כפולה.

ראש השב"כ ע' איילון:

תוך בקרה.

ז"ב בג"ב:

בסדר, תוך בקרה, אבל ההרחבה היא כפולה. אתם אומרים כי בנוסף לכך שהממשלה עשויה להרחיב את ההגדרה, מלכתחילה נאפשר לה להרחיב גם בתחומים אחרים שברור שאינם קשורים לביטחון.

ראש השב"כ ע' איילון:

בראייתי, כל מה שאנחנו עושים זה ביטחון.

ז"ב בג"ב:

בסדר. אז למה אתה צריך את המשפט האחרון?

ראש השב"כ ע' איילון:

משום שבראייתי זה ביטחון.

ז"ב בג"ב:

ראש השב"כ ע' איילון:

בבג"ץ אדרש להוכיח שזה ביטחון.

ז"ב בג"ב:

לא, בבג"ץ תידרש להוכיח שזה קידום אינטרסים ממלכתיים חיוניים, ויהיה לך קל מאד להוכיח את זה.

ראש השב"כ ע' איילון:

לא, קידום אינטרסים ממלכתיים בראייתה של ועדת הכנסת.

צ' ענבר:

בכפוף לסעיף 6 (7) (ב).

היו"ר ע' לנדאו:

ועדה משותפת לחוק השב"כ
26.8.98

סודי

עמ' 22 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

משהו, אבל השירות לא יעשה את זה. יותר מזה: הממשלה עם ועדות הכנסת תרצה שחשירות יעשה משהו, אבל הוא לא יעשה את זה, בגלל החשש מבתי המשפט. אפילו אם הממשלה ותכנסת תרצינה, אם זה לא יהיה ברור חד-משמעית מתוך לשון החוק, חשירות לא יעשה את זה. זו המציאות שבתוכה אנו חיים.

ח' מירוס:

עקרון הפקודה הבלתי חוקית בעליל, תופס בכל מקום, גם אצלכם. בענין זה לא המצאתם דבר, וטוב שאתם אומרים את זה.

א' לובוצקי:

ניסחת את זה בצורה מוגזמת. העקרון הוא שאם הפקודה היא בלתי חוקית בעליל, אז תסרבו.

מ' מזוז:

הענין של פקודה בלתי חוקית בעליל טוב לחייל הבודד, הוא לא טוב לארגון.

ראש השב"כ ע' איילון:

עכשיו אני מבין על מה אתם מדברים. מה פתאום, אתם רחוקים מהפרשנות שלי. המצב הוא הפוך: אני אומר לכם, יבוא ראש הממשלה ויורה לראש השירות ~~לעבור~~ לראש השירות יסרב. יותר מזה: גם אם ראש השירות ינחה, אני אומר לכם שאנשי השירות יסרבו. אגב, זה חוקי. כאן הפקודה הבלתי חוקית לא תופסת. מה זה בלתי חוקי בעליל? אתה פוגע כאן בגופו של אדם?

ח' פורת:

אבל למה זה לא תחת הקטגוריה של אינטרסים חיוניים אחרים של המדינה?

ראש השב"כ ע' איילון:

זה כן תחת הכותרת. אני לא רוצה שישנו את לשון סעיף 7. כל הדיון בפעם שעברה היה על צמצום הסעיף ואי השארת מקום לגמישות.

ח' פורת:

למרות שלא הייתי בישיבה הקודמת, למדתי את הנושא. אני רוצה לשאול אותך, הרי אנו עוסקים בחקיקה ולא בבקרה על התפקוד הפרטני של השב"כ. מדוע אנחנו כגוף מחוקק, לא נתאים את הנוסח של החוק, גם אם צריך להרחיב אותו מעבר לביטחון פרופר, כמסגרת שלפי תפיסתך תענה על דברים שאתה אומר שלא היית מוכן להם, אך על-פי לשון החוק הם בעצם לגיטימיים.

חיו"ר ע' לנדאו:

זה לא מה שהוא אמר.

ראש השב"כ ע' איילון:

אני אומר שני דברים: בנוסח הקיים, קיימת מידת הגמישות לחוסיף מסלות, ואז אין בעיה.

עמ' 23 מתוך 37 עמודים
עותק מתוך 5 עותקים

סרדי

ועדה משותפת לחוק השב"כ
26.8.98

ח' פורת:

זו גמישות מופלגת.

ראש השב"כ ע' איילון:

זה ענין של דעה. לדעתי, זאת גמישות מבוקרת ולא מופלגת, אלא אם אנחנו חוששים מעצמנו. אם כל אדם חושש מעצמו וכל ועדה חוששת מעצמה וכך כל גוף, אני כמעט תמה, אני אומר דבר מסוכן מאד, ואני יודע זאת מראש: מהי זכותו של משטר דמוקרטי לחתקים? הרי משטר דמוקרטי בנוי על מנגנוני הבקרה של עצמו. אם מראש אנחנו לא סומכים על כל מנגנוני הבקרה, מהי זכותו של משטר דמוקרטי לחתקים?

ח' פורת:

לטעמך, כמעט שאין צורך בחקיקה.

ראש השב"כ ע' איילון:

לא, יש צורך בחקיקה, השאלה היא הכמות.

ז"ב בגין:

יש חוקי יסוד, כי המיעוט חושש מרוב דמוקרטי אפשרי שיפגע בזכויותיו. אחרת לא צורך חוקה. האזרח צריך לחשוש ממשלתו.

ראש השב"כ ע' איילון:

האזרח צריך לחשוש ממשלתו, ולכן קיימת בקרה של המחוקק ויש בקרה של בתי המשפט. אם כל הבקרות וכל האיזונים לא מספיקים, לא נראה לי סביר לקשור את הידיים דרך החוק.

אני רוצה להמשיך את התשובה: המציאות משתנה בקצב מהיר, נתתי דוגמה למה שכל המערכת הבינה פעם בכל הנוגע למושג המידע, ומה היא מבינה היום. ארה"ב מבינה זאת כבר שנתיים.

[Redacted section containing multiple lines of blacked-out text]

עמוד 1 מתוך 68
עותק 5 מתוך 5

סודי ביותר

נוסח לא מתוקן

הכנסת החמש-עשרה
מושב רביעי

פרוטוקול מס' 2
מישיבת הוועדה המשותפת לוועדות החוץ והביטחון
ולוועדת החוקה, חוק ומשפט לחוק העבייב
יום ראשון, ט"ו בטבת התשס"ב (30 בדצמבר 2001), שעה 11:00

סדר היום:

חוק שירות הבטחון הכללי, התשנ"ח-1998.

נכחו:

חברי הוועדה:

היו"ר דוד מן
אורי אריאל
דוד טל
שאול יחלום
רן כהן
יוסף לפיד
אופר פינס-פז

מזמנים:

מני מוז, עו"ד - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
אביטל שטרנברג, עו"ד - משרד המשפטים
אריה רוטור, עו"ד - יועץ משפטי, שביכ
שביכ
שביכ

יועצת משפטית: עו"ד מירי פרנקל-שור

מנהל הוועדה: ברוך פרידנר

מזכרנית: שלומית כהן

קסוף לפיר:

[Redacted]

הו"ר דוד מנור:

[Redacted]

רן כהן:

[Redacted]

הו"ר דוד מנור:

[Redacted]

מירל פרנסל-שור:

[Redacted]

מנור מנור:

[Redacted]

מירל פרנסל-שור:

[Redacted]

הו"ר דוד מנור:

בסדר.

מנור מנור:

40
7

סעיף 7 הוא במידה רבה לב לבו של החוק, כי הוא מנסה לתגבר את יעודו ותפקידיו של השירות. לכן הוא היה אגור מאוד קשה לפיצוח והיו עליו איך-סוף דיונים ואין-סוף טיוטות. אנו מצינים עוד מקצה שיפורים אחד, שמומקד באותן נקודות או הסתייגויות שקיבלנו במהלך כל התקופה הזאת מגורמים שונים לגבי הסעיף הזה. במידל הסעיף הזה מנסה להגדיר את יעודו ותפקידיו של השירות מתוך שני נקודות מבט. האחת, מתוך הסתכלות מזה שירות הביטחון הכללי עושה היים ולאורך כל התקופה מאז שהוא קם, מה התפקידים שלו, מה הנושאים שהוא מופקד עליהם. נקודת מבט שנייה היא ראייה השואגת את מול גופים וחוקים של מדינות אחרות, איך הם מגדירים ומסמכים את שירותי הביטחון המקבילים אצלם לשבייכ אצלנו מבחינת התפקידים שלו.

המבנה של הסעיף בנוי כך, שפסקה (א) עוגנת הגדרת ייעוד כללי, כלומר מעין מטרייה כללית שאומרת את הייגוי מאמץ הכללי, ואילו הפסקאות המפורטות של סעיף (ב) מפרטות את התפקידים או את הסמכויות לפי תחומי פעילות שונים שנעבור עליהם.

מבחינה מבנית בסעיף (א) יש חלוקה בין התפקידים שהשירות צריך למלא ומולם האויבים שעליהם הוא מופקד. אם כתוב "השירות מופקד על שמירת ביטחון המדינה", אז אנו

יודעים כמובן שיש עוד גופים, ובראשם צה"ל, שמפקדים על ביטחון המדינה. לכן הייחוד של השב"כ הוא לא בזה שהוא עוסק בנושאים של ביטחון, אלא שהוא מופקד על ביטחון המדינה מפני איומים של טרור, חבלה, חתרנות וריגול, שאלה איומים שצה"ל לא מופקד עליהם. לכן מבחינת התפקידים יש שמירה על ביטחון המדינה ועל המוסדות הדמוקרטיים של המדינה, אלה חמטרות שעליהן השב"כ מופקד להגן ולשמור. האיומים שמפניהם הוא צריך להגן על אותם שני ערכים, הביטחון והמשטר הדמוקרטי, הם: טרור, חבלה, חתרנות, ריגול וחשיפת סודות מדינה. כל הדברים הללו מקבלים את-כך פירוט מסוים. בהמשך נאמר: "וכן יפעל השירות לשמירה ולקידום של אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים לביטחון הלאומי של המדינה..."

אוסף לפק:

מה זה "ביטחון לאומי"? אך יכול להיות ביטחון המדינה שאיננו לאומי?

מני מוז:

המונח "ביטחון לאומי" הוא קצת יותר רחב מהמונח "ביטחון" במובן הצר של המלה. למשל, אם מדינת אויב מתכוונת לחצוף את מדינת-ישראל במטבע מזויף, זה דבר שיכול לפגוע בביטחון הלאומי במובן שהמדינה יכולה להתמודד. אלה דברים שהם לא ביטחון במובן שאמנו רגילים אליו של ביטחון נשק, טרור, צבא. או למשל אם מערכות המחשוב במדינת-ישראל קורסות בגלל התקפה עוינת של גורם עוין על מערכות התקשורת, זאת פגיעה בביטחון הלאומי של המדינה, כי כל המערכות לא מתפקדות. במובן הזה המונח "ביטחון לאומי" הוא קצת יותר רחב מ"ביטחון" במובן הצר של צבא, נשק וכי"ב. עיקר התפקידים והסמכויות הם הרבה יותר שמרניים, עוסקים בדברים הרבה יותר שמרניים שעוסקים בגרעין הקשה של פעילות של שב"כ או כל גורם דומה לשב"כ בכל מדינה שבת יש גוף כזה.

אתה צודק בשאלה שלך. ביטחון לאומי, כמו הרבה מאוד מונחים, לא מוגדר ואי-אפשר ליצור מסגרת ולהגיד מה הגבול של ביטחון לאומי. יש תחום אפור שחוז בעיית, משום שהוא מחייב שיקול דעת, הוא מחייב פיקוח ובקרה כדי לקבל את ההחלטות הנכונות. אבל הכוונה היא לא להישאר בעולם הצר של טרור, חתרנות וריגול, אלא גם להתמודד עם איומים על הכלכלה, איומים של לוחמה פסיכולוגית נגד מדינת-ישראל, איומים של הסתה, איומים של פגיעה בתשתיות שלפעמים זה על גבול הפוליטי ולפעמים על גבול הביטחוני. כלומר יש פה מונח שאומר שאנחנו לא יכולים להגיד שזה לא עומד בהגדרת הצורה של ביטחון ולכן אנחנו לא מתעסקים בזה. החזרה היא נכונה, משום שבאמת יש ערפל בקצוות של תחום התגדרה.

רו כחו:

הבעיה היא שברגע שבו אתה מגדיר הגדרה כוללת של ביטחון לאומי, אתה לא קובע מה הם גבולותיו. יש דברים שהם ביטחון לאומי של המדינה שהם מעבר לביטחון פרופר של המדינה. זאת מדינת העם היחיד, יש לה קשר לנושאים אחרים ולנושאים כלכליים מאוד בעייתיים. הבעיה היא איפה המגבלה.

אריה רוטר:

לכן זה כרוך באישור הכנסת והממשלה.

רו כחו:

אם מחר יש משבר חברתי מאוד קשה וקמים ארגונים חברתיים שמחליטים להביע בועם אדיר את הבעיה שלהם, האם השב"כ יפעל?

נב

[Redacted text block]

נוסף לפי:

[Redacted text block]

[Redacted text block]

הח"ר דוד מנור:

[Redacted text block]

מירי פרנקל-שור:

השאלה היא בשביל מה צריך את ההגדרה הזאת. אני חושבת שצריך למקד את הדיון פה בשלושה משפטים, כי אני חושבת שההתמקדות תביא אותנו אחר-כך לפעולה. בסעיף 7(א) המלים שחבר הכנסת לפיד הזכיר אותן יופעלו אחרת כיוצא באלה. כלומר יש כאן רשימה של דברים שעליהם מופקד השירות. בסעיף 7(ב)(1) יש עוד משפט של רחב מאוד: "או באינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים כאמור בסעיף קטן (א)". זה סעיף רחב נוסף שישען על (א). וסעיף 7(ב)(6): "פעילות בתחום אחר שקבעה הממשלה, באישור ועדת הכנסת לענייני השירות, שנועדה לשמור ולקדם אינטרסים ממלכתיים חיוניים לביטחון הלאומי של המדינה". כלומר אני חושבת שקודם כל הוועדה צריכה כאן להגיד את דבריה ולחשוב באופן זהיר מאוד האם יש מקום למלים ולסעיפי של חברים כאלה, מכיוון שדרך הסעיפים האלה ניתן לתכניס הכל, בין אם זה חתרנות ובין אם זה ביטחון כלכלי או פעילות פוליטית. לא משנה מה ייכתב בהאי ליטא, השאלה המרכזית היא האם ישארו ביטויי של כאלה שהכל אפשר להכניס לתוכם.

נוסף לפי:

עובדה שזה לא היה והוסיפו את זה עכשיו.

הח"ר דוד מנור:

זה אחרי שני דיונים מאוד ארוכים לפחות במליאת הוועדה.

מני מנור:

אנב, רוב התיקונים שעשינו נועדו לצמצם את המונחים האלה ולהגדיר אותם.

רו כחנ:

אבל הם לא סגרו את הפרצה חכי גדולה.

מירי פרנקל-שור:

אני בדעה שהוועדה של השירות הוא הדבר החשוב ביותר כאן, וכאן אמר המתוקק איך הוא רואה את אופיו של שירות הביטחון הכללי. יכול להיות שאופיו צריך להתמקד רק בענייני ביטחון או בענייני ביטחון לאומי. לשאלת חבר הכנסת לפיד, אני חושבת שהזדוונות יכולה להיות פרשנות שנכנסת לביטחון לאומי.

אני חושבת שאין מקום לסעיפי סל כאלה. אם רוצים לשנות את ייעודו של השירות, שיש סכנה רבה בכל מיני סעיפי סל כאלה, מן הראוי שיאמר המחוקק את דברו והממשלה תבקש מהכנסת לשנות את ייעודי השירות. ייעודי השירות לא יכולים להיכנס בסעיפי סל כאלה בהתאם לקביעת הממשלה שלממשלה יש אגידה פוליטית, יש אינטרסים מאוד מסוימים והשאלה היא כשחוקים הם לא בתיקונם. אז צריך להיות פיקוח יעיל מאוד, שהדבר הטוב ביותר יהיה שנקבע פה רשימה סגורה עם מקום לגמישות, כמו שהמיר את זה הינצי המשפטי של השבי"כ, שבכל זאת מדובר בגוף מבצעי. אבל ברגע שרוצים לשנות את ייעודי השירות צריכים לבוא לכנסת ולשנות אותם במליאת הכנסת.

דוד טל:

אני חושב שטיבו של חוק כזה שלא נוכל לסגור אותו על פרצות. כשאני יושב כיו"ר ועדת העבודה והרווחה, כמעט על כל קוצו של יו"ד אפשר להתווכח, ואם הייתי רוצה על כל מלה ועל כל נקודה אפשר להכניס פה דברים בעלי עניין, עם הרבה חשיבה מאחוריהם. אני לא חושב שזה העניין שלנו. אני רוצה לתת קרדיט לשבי"כ, שהוא נאמן עלי, וגמישות בקטעים כאלה. אני יכול להכניס פה הרבה מאוד שינויים בכל סעיף, אבל אני לא חושב שזאת המטרה שלנו. אחרת לא נצא מזה, משום שלא נוכל לרדת לפרטי פרטים של כל מלה. ראה מה שעשינו כאן רק לעניין ראש הממשלה שיקבע מי יהיה ממלא מקומו לעניין הזה.

דוד כהן:

אתה ממלכד את השבי"כ, כי הפרצה פה היא לא פרצה שנותנת לשבי"כ אפשרות לפרוץ, אלא היא נותנת בידי גורם פוליטי ששולט בשבי"כ אפשרות לפרוץ.

דוד טל:

אז אני מצפה שנשמע את זה מאנשי השבי"כ. אני לא מקצוען. שלאירו את עיני ואני אשקול זאת.

יוסף לפיד:

בהגדרה על חתרנות אמרת, שחתרנות היא פעולה בלתי חוקית, אבל אחר-כך אמרת שהיא לא בלתי חוקית כי היא לא מופיעה בחוק הפלילי.

מני מזוז:

זה לא מדויק. אין הגדרה של חתרנות. פעולה בלתי חוקית יכולה להיות מגוון עצום של דברים. כדי שהיא תהיה בלתי חוקית, על כל פעולה נצטרך להראות שהיא מנוגדת להוראות סעיף זה או אחר בחוק בלשון, בדרך-כלל חוק העונשין.

מירי פרנקל-שור:

חבר הכנסת טל, משאני הכנתי את עצמי ליוזום בחוק השבי"כ, ואני לא מלווה את זה 13 שנים, קראתי דברים שמעבר להצעת החוק והגעתי לפסקה שלדעתי צריכה להיות חפנס ונר לרנלי חברי הוועדה. אמר את הדברים האלה ראובן חזק, מבכירי השבי"כ שחשף את פרשת קו 300. אני מבליחה ציטוט שאני חושבת שמשקף את התפקיד של חברי הוועדה: "אני עשיתי גבול או מחטום לכות, זה מה שהביא לכל הפרשה הזאת. תמיד אמרו שהשירות עובד באזור הדמדומים. זה נכון, לכן זה מחייב אותו לעבוד עם פנס חזק שיראה לו דיוק להיכן הוא הולך ושלא יעז לבנות את חפנס ולעבוד לצדדים אפלים. האפשרות היחידה לעבוד באזור הדמדומים היא שתהיה מאח אחרו בסדר".

אני חושבת שבסעיף רגיש כזה, חבר הכנסת טל, מתפקידו של המחוקק לקבוע בדיוק מהם העדו של השבי"כ, שחלילה לא יצא כישלון מתחת ידיו של השבי"כ.

רר כחונ:

[Redacted text block]

אריה רוטר:

[Redacted text block]

רר כחונ:

[Redacted text block]

אריה רוטר:

[Redacted text block]

רר כחונ:

[Redacted text block]

אריה רוטר:

[Redacted text block]

מני מוזז:

כשניסחנו את סעיף 7 ניסינו מצד אחד להגדיר באופן ספציפי את אותם נושאים שבשייך עוסק בהם ושכל ארגון מסוגו של שבי"כ בעולם עוסק בהם. מצד שני, ניסינו להתמודד עם הבעיה שלא ניתן להגדיר באופן סגור רשימה סגורה ומוגדרת של תפקידים ומשימות. לצורך העניין הוא בדקנו חוקים בשורה ארוכה של מדינות וראינו שאין אף מדינה שיש בה הגדרה סגורה. למשל בבריטניה כתוב שהתפקיד של שירות הביטחון זה לחזק על ה- national security שזה מונח שאין לו הגדרה כשום מקום, ואחר-כך באה רשימה של דברים סנקורטיים, שלא באה לפרט מההגדרה הכללית. גם בפרטים ההגדרות רחוקות מלחיות מאוד ספציפיות, כי זה כולל למשל הגנה על יציבותה של הכלכלה הלאומית.

מני פרנקל-שור:

צריך באותה נשימה להזכיר, שהסעיף הזה נסמך על החוק הבריטי. יש ביקורת רבה מאוד על הכלליות של החוק הבריטי.

אריה רוטר:

החוק הזה הרבה יותר מפורט מהחוק הבריטי, שם יש רק שישה סעיפים.

מני מוזז:

החוק הגרמני למשל מדבר, שתפקיד של השירות שם זה להגן מפני ניסיונות המכוונים לפגוע בסדר החוקי הדמוקרטי והחופשי ונגד קיומה וביטחונה של הפדרציה או של מדינה פדרלית. זה רחוק מאוד מהפירוט שאנחנו עושים. בארצות-הברית יש סמכות לנשיא לקבוע כל פעילות מחייבין מעת לעת שהוא ימצא לנכון שיעסקו בה. בקמיה מדובר על אימונים על הביטחון של קנדה, אגב לא ביטחון לאומי.

יוסף לפיד:

האם בחוק אחד מאלה מופיעה המלה חתרנות?

מני מזוז:

יש מונח קצת יותר מסובך. האוטטרלים מדברים על הגנה של המדינה מפני איומים של טרור, תבלה. כל המונחים האלה הם מונחים שאף אחד לא מסוגל להגדיר אותם ברמה הפרטנית.

דוד של:

אנחנו דומים לכל אותן מדינות? האם מצב הביטחון שלנו הוא כמו שלהן?

מני מזוז:

זאת בעיה אמיתית. אנחנו מאוד מבינים את הקושי להגדיר סמכויות של שביע במונחים מעורפלים. לכן ניסינו להתמודד עם זה בשני כלים. מצד אחד, באותם נושאים שבאופן מסורתי שביע עוסק בהם ואפשר להגדיר אותם במדויק, הם מוגדרים בפסקאות (ג). לעומת זאת דברים שהם כלליים ניסינו להבטיח שלא ייגשה בהם שימוש לרעה בכלים אחרים. פה באים לידי ביטוי ראשית פסקה (ג), שהוספנו עכשיו. במהלך הדיונים עלתה טענה אך אנחנו מבטיחים שלא יעשו שימוש במסדרת פוליטיות וכדומה. הוספנו את הסעיף שקובע במפורש שאסור להטיל על השירות כל משימה לשם קידום אינטרסים מפלגתיים או פוליטיים. נמנע מזכירים את סיפורי יערי ושותי משנות ה-50. שנית, לגבי הפעילות האחרת שקבעה הממשלה, שהיא לא מוגדרת באופן פרטני, יש פה כמה חגורות שאם לוקחים אותם במצטבר לדעתי זה מונע אפשרות של שימוש לרעה. כי מה שתהליך לקבוע איזשהי פעילות שלא מוגדרת במפורש בחוק, ובכל זאת רוצים להטיל אותה על השירות? ראשית צריך החלטת ממשלה, לא ראש ממשלה ולא ראש שירות. שנית, זה באישור ועדת הכנסת לענייני השירות. כלומר זה בא לכאן. שלישית, היא לא יכולה להיות כל משימה, אלא חייבת להיות משימה שנוגעת לשמור ולהגן על אינטרסים ממלכתיים חיוניים של ביטחון-לאומי, לא עניינים כלליים. אם אתה לוקח את שלוש החגורות האלה, לדעתי בדרך של תהליך קבלת החלטות אתה מונע אפשרות של שימוש לרעה. זה גם ממשלה, זה גם הכנסת מאשרת ושניהם מוסמכים לאשר רק נושאים שהם אינטרס ממלכתי חיוני לביטחון הלאומי של המדינה.

איזה סוג של דברים? בשנות ה-90, אחרי ההתמוטטות של ברית-המועצות, ארגוני הביון בכל העולם המערבי עברו הסבה די משמעותית מלוחמה נגד הגוש הסובייטי לדברים אחרים. למשל במדינות העולם המערבי מרכיב מרכזי בפעילות של גופים כמו שביע הוא נושאים כלכליים כמו ריגול תעשייתי, פשיעה בין-לאומית וכדומה. הנושא השני זה עבירות המורדת בין-לאומיות, כמו חוץ שחור, סחר בסמים ודברים שנוגעים ברחבי הגלובוס ושבהם יש קשרן יחסי מקצועי מסוים לגוף כמו שביע או גופים מקבילים על פני משטרה שגרתית. לכן אין לנו בשום מקום סמכות מנוחה לשביע לעסוק במשהו שהוא תחת הגדרה כללית.

חבר הכנסת רן סרון, המלה "חבלה" או "חתרתות" לא נמצאת פה לבד. כתוב: "השירות מופקד על שמירת של ביטחון המדינה ומוסדותיה ומשטרה הדמוקרטית מפני חתרנות". כלומר רק חתרנות שבאה לפגוע בביטחון המדינה או במשטר הדמוקרטי שלה.

יוסף לפיד:

האם יש הגדרה בחוק הנה מה זאת חתרנות?

מני מזוז:

לא, כמו שאין הגדרה מה זה טרור.

סעיף (ג)(ב), שעוסק בסיכול ומניעה, שזאת הסמכות המהותית המבצעית לעצור אנשים למנוע מהם לעשות פעולות, זה רק נגד פעילות בלתי חוקית. לכן כל מלה שנכתוב לא תעזור. אבל

יש סעיף אחר, פסקה (ז), שהיא מרכיב מחותי בעבודה של כל שירות, וזה איסוף מידע. שירות ביטחון אוסף מידע גם על אזרחים, לא רק על פעולות בלתי חוקיות. ארגון ביקן אוסף מידע על התארגנות של ארגון טרור לפני שהוא הפך לארגון טרור וביצע עבודות פליליות. בקטע הזה זה יכול להיות איסוף מידע גם על פעולה שהיא עדיין לא בלתי חוקית, אבל היא יכולה להיות פעולת חכמה לפעולה בלתי חוקית.

אני לא יודע אם יש בעיה גדולה, ואני מניח שאפשר לשקול למחוק את המלה "חתרנות". זה לא ישנה. אני חושב שחוקא מבחינת השקיפות של גוף כמו שביב צריך לומר שחתרנות מאז ומתמיד היתה מהפעולות ששבי"כ או כל גוף דומה לזה עוסק בהם. הוא אמור לעקוב, להיות עם עין בוחנת על התארגנויות. חתרנות זה רק נגד ביטחון המדינה ונגד המשטר הדמוקרטי. זה מוגבל רק בהתארגנויות שמכוונות לפגוע בביטחון המדינה או במשטר הדמוקרטי. זה תפקידו של שירות ביטחון. אגב, ברומניה לפגוע בביטחון המדינה או במשטר הדמוקרטי. כל הוראייה שם היא ששירות צריך לתבטח שלא יהיה נאצטם פעם נוספת, ושלא יהיה נאצטם זה לא רק שהם שרפו חלילה בית-כנסת, אלא גם כשהם מקימים ונאים של גלוחי ראש או ארגונים טאזיים. הוא חייב לעקוב אחרי הפעילויות האלה. לכן אני לא רואה את החשיבות בעצם המלה חתרנות. היא לא היתה, ואם היא תיעלם לא יקרה כלום.

ברוך פרינדר:

למעשה זה קיים בשורה הראשונה ממילא, לפי הדברים שתוארו.

מני מנון:

נכון. אגב, גם אם היינו מוציאים את המלה חבלה, אז חבלה תפול להגדרת טרור. אבל אנוני חשבנו דווקא שצריך לשים כמה שיותר על השולחן מה עושים באמת, ולא להתחבא מאחורי כותרות מאוד כלליות. ניסונו לפרט כמה שיותר דברים. למשל נעשו קיים דיון על כך שצריך להתחיל לעשות מערכות לחגוג על מערכות ממוחשבות במדינת-ישראל. בכל העולם המערבי כולם מבינים שתקיפה של מערכות ממוחשבות של מדינה יכולה לשבש את כל התפקוד של המדינה יותר מהתקפת טרור רגילה. זה מסוג הדברים שאפשר להונוכח אם הוא נכנס לאחד הסעיפים והקונקרטיים, אבל אין ספק שהוא נכנס בהגדרה הזאת של אינטרס לאומי חיוני של ביטחון לאומי של המדינה. האיזמים משתנים כל הזמן, ולכן חשוב שהיה סעיף שיאפשר לממשלה, בביקוח של הכנסת, מעת לעת להטיל גם תפקידים נוספים או לשנות תפקידים שמוטלים על חשבי"כ, אבל לא השבי"כ מחליט ולא ראש הממשלה מחליט לבד, אפילו לא הממשלה מחליטה לבד. יש פה איזשהו תהליך מאוד מבוקר. לא מצאתי בשום מדינה בעולם חוק שבי"כ שעושה רשימה סגורה ומוגדרת. תמיד זה "ובין היתר" ושימוש במונחים כלליים, כי אלה דברים שאף אחד לא מסוגל להגדיר אותם. גם מדינות אחרות חרבה שנים של חקיקה לא מצליחות להגדיר את הדברים באופן פרטני ומדויק.

חיי"ר דוד מגן:

האם "חתרנות ביטחונית" זה מוגדר יותר?

מורי פרנסקל-שור:

לא צריך. ברישא של סעיף קטן (א) נאמר: "השירות מופקד על שמירת ביטחון המדינה, מוסדותיה ומשטרה הדמוקרטי מפי אזרחי טרור, חבלה, חתרנות, ריגול..." - הכל קשור לביטחון. עיקרו של הדיון הוא לא חתרנות, אלא חברי חוועדה צריכים לשים את הדגש על הסעיפים המעורפלים חבלתי ברורים, שזאת שאלה מאוד עקרונית האם הם צריכים להישאר פה כסעיפי של שדרכם אפשר להכניס את הכל, למרות שקיים הפיקוח של הממשלה ושל השירות, או לא.

בסעיף הזה יש טקאלה של אזרחים ששירות ביטחון כללי מתמודד אותה. חוצאת המלה "חתרנות" משאירה חור של שורה של מעשים שלשירות ביטחון כללי אין האיזם, כלומר הוא מתעסק עם טרור אבל לא כל חתרנות היא טרור. יש חתרנות שהיא לא טרור.

לגבי הסעיף הפתוח של אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים. יש הרבה מאוד פעילויות ששבי"כ עושה והן קשורות לביטחון הלאומי או לביטחון בכלל, והן לא נופלות במלים כמו טרור, חבלה וכולי.

כל הנושאים האלה הם עיסוקים חשובים שהשבי"כ עושה שהם מוגדרים כחיוניים, אבל אי-אפשר לקטלג אותם בתוך המגירות של טרור, חבלה וכולי. לכן מוכרחים להשאיר פתח למען הגמישות של שבי"כ, לא למען ניצול הכוח של שבי"כ את הדבר הזה.

יוסף לפיד:

ומה ביחס למלים "וכיוצא באלה", שזה חור שאפשר להכניס בו כל דבר בעולם?

אני מבין את המלים במשמעות: כיוצא באלה שפוגעים בביטחון, כיוצא באלה שדומים לטרור וכן הלאה.

דוד טל:

כולנו מסכימים על זה.

מני מזוז:

סעיף ייעוד הוא דומה למה שיש בחוקים היום כסעיף מטרה. הוא לא בא להגדיר סמכויות, הוא בא לתת הצהרה מה החוק הזה רוצה לעשות. 7(א) הוא סוג של הצהרה מה השבי"כ עושה במנותק מהגדרות משפטיות פורמליות שבאות אחר-כך בסעיף 7(ב) ואחר-כך בסעיפים 8, 9, 10-1 עוסקים בסמכויות מוגדרות. זה אמור לתת תחושה גם מה הוא עושה, גם את חלוקת העבודה שלו בינו לבין משטרה לבין צה"ל לבין מוסד. אלה גופים ביטחוניים שונים, כולם עוסקים בביטחון ובכל זאת הם עוסקים בהיבטים שונים של אותו נושא.

הי"ר דוד מגן:

בשונה ממה שעבר במליאה וכמוכרן ממה שמופיע בנוסח הכחול, יש כאן הצעה לגבי סעיף (ג) שאמור לתת תשובה לכל החששות ולסימני השאלה לדברים שעלולים להיות פרוצים וחלילה להתפרש בצורה לא נכונה. כפי שמני הזכיר קודם, השירות יפעל ברוח ממלכתית, לא נוטל על השירות משימה לשם קידום אינטרסים מפלגתיים פוליטיים.

(הישיבה הופסקה בשעה 14:00 וחודשה בשעה 14:30)

הי"ר דוד מגן:

סעיף (ג) בניסוח רחב יכול לסלק את כל סימני השאלה והחששות שעלו מהניסוחים הקודמים ל-9(ג) בנוסח סעיף 7.

מירי פרנסל-שור:

אבל אם סעיף קטן (ג) בא לענות על השטחים האפורים שקיימים, 7(ג) לא בא לענות על השטחים האפורים האלה.

מני מזוז:

7ג) אמור לתת מענה חלקי לפסקה 6, כי במסגרת פסקה 6 עלו חששות משני סוגים. האחד, של שימוש בפסקה 6 למטרות פוליטיות, ועל זה עונה סעיף 7ג, וחששות אחרים אמרו שזה ירחיב באופן בלתי מוגבל, אז הוספנו את הביטחון הלאומי, שזה יהיה מעין גדר מסביב לנושאים שאפשר בכלל לעשות בהם שימוש בסעיף 6.

מירי פרנקל-שור:

כשאתה אומר "הביטחון הלאומי", האם הכוונה שלך היא למה שמופיע בסעיף 26 רבתי לחוק שירות הביטחון, ששם מדובר על הביטחון הלאומי של יעדים ביטחוניים? יש הרי הסכם עם הצבא בעניין שירות החיילות, שיכולות להיות גם בצה"ל וגם בשבייך וגם לעסוק בעניינים שיעדם ביטחון לאומי, כמו מורות חיילות, בתי-חולים וכו'.

מני מזוז:

במושג "ביטחון לאומי" לא ראיתי מול העיניים לא חינוך ולא בריאות.

היו"ר דוד מגן:

נניח לשאלה חתרנות, חתרנות יכולה להתפרש גם כחתרנות פוליטית, מדינית וכיו"ב. חשבתי שנאמר בסעיף 7א): "חשירות יפעל באורח ממלכתי, לא תוטל על השירות משימה העלולה להיות נגועה בעניינים פוליטיים..."

מני מזוז:

אני מסכים אתך שזה משליך על המונח "חתרנות" במובן שזה מגביר את האפשרות לעשות שימוש בחתרנות בהקשר הפוליטי, אבל זה כבר כתוב. אני לא רואה מה אנחנו יכולים לחסוף פה. חתרנות שהשבייך עוסק בה היא רק חתרנות שמאיימת על ביטחון המדינה או על המשטר הדמוקרטי. הסעיף הזה הוא סעיף כללי, שאומר בכל הסוגים של הפעילויות של השבייך לא תוטל עליו. אגב, יש פה שתי חלופות בראייה שגם השבייך ביוזמתו לא יעסוק בעניינים פוליטיים וגם שהממשלה לא תטיל עליו דברים כאלה. החלק הראשון מופנה לשירות עצמו, הוא צריך להיות תמיד ממלכתי, וה"לא תוטל" מופנה לראש הממשלה שלא יטיל על השירות משימות עם גוון או מטרה פוליטית.

מירי פרנקל-שור:

אם לא הייתם כותבים שהשירות יפעל באורח ממלכתי, זה לא מובן מאליו?

מני מזוז:

זה מובן.

מירי פרנקל-שור:

זה מיותר לחלוטין. הרי חלילה וחס שמישהו יחשוב שהשירות לא יפעל באורח ממלכתי.

מני מזוז:

זה סעיף מקובל. בכמה מדינות יש הוראות מהסוג הזה, ששירות הביטחון לא יעסוק בעניינים פוליטיים.

מירי פרנקל-שור:

אני מדברת על המלים "השירות יפעל באורח ממלכתי". לדעתי אנשי השירות צריכים להתגדר בסעיף כזה.

מני מזוז:

הסעיף הזה טובים בוועדת שרים על זעזת ראש השירות.

ההיגיון הוא שזה מני על הציבור מפני השירות ועל השירות מפני השלטון. אנחנו מוכנים להוריד את זה.

חז"ר דוד מנו:

בסעיף 7(ג) תראו איך אתם יכולים להוריד את החשש מפירוש של התרגום כפי שעלה כאן.

מירי פרנקל-שור:

מה הוחלטות לגבי סעיף 17? האם הסעיף נשאר ככתבו וכלשונו? האם כל סעיפי הסל והמלים "כיוצא באלה" נשארים?

מני מזוז:

בוודאי. רק בסעיף 7(א) יש "כיוצא באלה".

מירי פרנקל-שור:

יש שלושה מקומות שהצבעתי עליהם קודם לכן. הצבעתי על הבנייתיות שקיימת בסעיף 7(א) במלים: "ופעילות אחרת כיוצא באלה". אני מציעה מצד אחד להוריד את המלים "כיוצא באלה", ומצד שני אם יש רצון של השירות להרחיב מעט את הרישא.

שאלה שנייה היא בכל הנושא שמופיע בסעיף 7(א) ובסעיף 7(ב1): "באינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים כאמור בסעיף קטן (א)".

מני מזוז:

זה אותו אחד, הוא מופיע שלוש פעמים.

מירי פרנקל-שור:

אני מדגישה שהוא חוזר כמה פעמים, מכיוון שבחמשך החוק יש התייחסות למינות הזת. ובסעיף 7(ב6): "פעילות בתחום אחר שקבעה הממשלה..." – כאן זה סעיף הסל הכולל. הסעיף הזה, שהוא כל-כך מעורפל וכבר בסעיף הבא יש אלו התייחסויות, השאלה היא אם צריך לאשר סעיף כל-כך כללי. אני רוצה להזכיר, שבוועדה המשותפת הקודמת היתה התנגדות של חברי חכנסת לכלול סעיף כל-כך מעורפל.

מני מזוז:

זה לא מדויק. היתה התנגדות של שני חברי-כנסת בלבד מבין שמונת שהשתתפו באופן קבוע.

הוועדה המשותפת לתוק השב"כ
30.12.2001

סודי ביותר

עמוד 45 מתוך 68

מירי פרנקל-שור:

החונגדות היתה של בני בגין ושל דן מרידור.

זה לא היה נוסח החוק, היה נוסח אחר בלי התוספות שמצוינות כאן.

מירי פרנקל-שור:

מה זה משנה?

לפני כן לא היה המונח "ביטחון לאומי".

אריה חסר:

היה כתוב: "אינטרסים ממלכתיים חיוניים של המדינה". את זה הגבילו בביטחון לאומי.

הם לא כבלו על הנוסח הזה, הם כבלו על הנוסח הקודם.

הו"ר דוד מנו:

קראתי את הפרוטוקולים מהשיבות הקודמות ואני לא מתכוון להתחיל את הדיונים מהתחלה. נתתי משקל לסעיף 7א, שבא לפתור הרבה מאוד סימני שאלה. ניתנו כאן התשובות ואני רוצה להתקדם. אני רוצה לשכנע את חברי הוועדה לבני המלים "כיצא באלה" שאנחנו ניתן את דעתנו במועד נפרד, לקראת סיוכם הדיונים, כי אלה בהחלט מלים שעלולות לפרוץ כאן לגורם מאוד רחבה.

מירי פרנקל-שור:

מה אתה מתכוון שיפרט יותר בסעיף 7א?

הו"ר דוד מנו:

הוא מפורט עכשיו, הוא לא היה במקום. עכשיו מופיע "השירות יפעל באורח ממלכתי, לא תוטל על השירות משימה לשם קידום אינטרסים מפלגתיים פוליטיים". יכול להיות שצריך להיות "שיש לחם נגיעה לעניינים פוליטיים", אבל זה עניין של ניסוח ואפשר לעשות אותו בשלב השיפוץ. אני חושב שתנסח הוועדה גם על השאלות ששאלנו את עצמנו לגבי "חונגדות", שזה מושג רחב, וגם לגבי דברים שהיו עלולים לפתוח פתח לכיוונים שאנחנו לא רוצים לחשוב עליהם.

מירי פרנקל-שור:

בסעיף 7א, במלים "לקידום על אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים", היתה הצעה שבמקום "לקידום" יבוא "לשמירה של אינטרסים ממלכתיים חיוניים".

זה עוד יותר גרוע, כי זה הרבה יותר רחב. בשמירה של אינטרסים ממלכתיים חיוניים בכלל אין זיקה לביטחון.

מירי פרנקל-שור:

כתוב "לשמירה ולקידום של אינטרסים..."

חז"ר דוד מנו:

אני חושב שמירי תרמה תודמה גדולה מאוד בעניין של "כיצד באלה". זה מושג שמחייב חשיבה מקיפה. בשלב הסיכומים נתייחס לשאלה אם לשנות נוסח.

[Redacted text block]

חז"ר דוד מנו:

[Redacted text line]

[Redacted text block]

אריה רוטר:

[Redacted text block]

מנו מנו:

[Redacted text line]

ברוך פרמל:

[Redacted text line]

אריה רוטר:

[Redacted text line]

יוסף צדוק:

[Redacted text block]